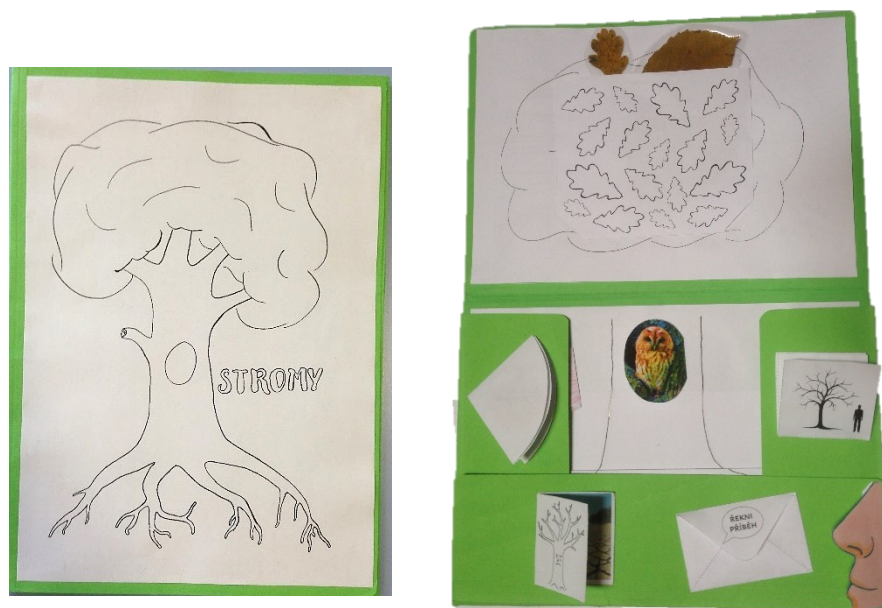

Příloha 6

LAPBOOK STROMY

Na co myslet při přípravě na tvoření lapbooku STROMY

Tento lapbook je připraven pro tvoření s dětmi ve věku 5-6 let a není určen pro frontální způsob práce. Ať už by tvorba lapbooku probíhala v heterogenní či homogenní třídě mateřské školy, předpokládá se práce ve skupinách o 5-7 dětech. V tomto počtu je pedagog schopen se dětem individuálně věnovat a při tvorbě je vést. V mnohých případech je potřebné si papíry při přehýbání vzájemně podržet a v takových chvílích je přínosné, když pedagog ukáže s některým dítětem, co s danou částí lapbooku dělat, poté nechá ostatní pracovat ve dvojicích, v nichž si budou vzájemně pomáhat.

Mnoho listů v lapbooku je připraveno jako omalovánka, kterou děti mohou vybarvovat ve chvílích, kdy pedagog pracuje na nových či složitějších částech lapbooku s některým dítětem, v případě homogenní třídy s jinou skupinou.

Text obsahuje i návrhy aktivit a doprovodných činností uskutečnitelných ve třídě mateřské školy, které může vyzkoušet celý kolektiv společně, mohou být využity i pro stanoviště, na nichž se děti budou střídat, nebo sloužit jako nabídka pro jednotlivce či skupiny.

Lapbook STROMY má mnoho částí, pro jeho funkčnost však nemusí být použity všechny nabídnuté díly. V textu jsou označeny části pro obsáhlejší verzi lapbooku, lze se tedy rozhodnout, co si zvolit. Většinu částí lze použít samostatně a na ty, které na sebe navazují, je upozorněno v přehledu částí na následujících stranách. Některé archy a skládačky mají předepsané umístění, ale pro většinu můžete zvolit libovolné místo po obou stranách chlopní papírových desek.

V ideální případě si pedagog vybere části, které s dětmi bude chtít realizovat a z nich si sestaví svůj lapbook. Jeho tvorba poskytne pedagogovi šanci vše si osobně vyzkoušet a posoudit, dle znalosti jednotlivých dětí, zda by nějaká část mohla dělat problémy. Hotový lapbook pedagogovi poslouží k představení této pomůcky dětem a pro úvodní motivaci.

K tvoření lapbooku je nezbytné připravit nůžky, lepidla a pastelky či progressa (nebo jiné Vámi preferované barvy). Další pomůckou se může stát pravítko – některým dětem je pro ohýbání papíru nápomocné, jiným dětem může být při přehýbání papíru na obtíž.

Lapbook STROMY

Informace o stromech, na které bychom si před tvořením lapbooku měli vzpomenout

(Informace v textu jsou čerpány z knihy Stromy: jejich kouzlo a tajemství (Green, 2020) a Stromy: dětský atlas (Mitchell 2004). Text je určený nejen pro zorientování pedagogů v tématu, ale může být použit i při práci s dětmi.)

Stromy jsou pro celou planetu velmi důležité – jsou domovem mnoha živočichů, rostlin i hub, svými kořeny chrání půdu před erozí – tedy brání tomu, aby ji odnesla voda s větrem. Také ochlazují vzduch na Zemi a pomáhají ho čistit – uvolňují kyslík, který dýcháme. Stromy nám také poskytují mnoho různé potravy – ovoce, kakao, ořechy, ale i některé léky. Ze dřeva máme nábytek, papír, tužky nebo třeba hudební nástroje. Z tekutiny ze stromu kaučukovníku se dokonce vyrábí guma.

Všechny stromy mají **kořeny**, které kotví strom v zemi, čerpají z půdy vodu s minerály a uchovávají v sobě mízu. Také mezi nimi má domov mnoho živočichů – myši, zajíci, lišky, žížaly, brouci, ale třeba také houby. Útočiště často poskytuje mnoha organismům také **kmen**, v jehož dutině nacházejí domov sovy, netopýři, veverka, kuny, včely a široký prostor pro žití poskytuje i **koruna** stromu. Stromy poskytují bezpečí mnoha tvorům, ale samy mohou být napadeny, proto je před hmyzem i vysycháním chrání **kůra**.

Naše stromy se během roku proměňují, některé výrazně, jiné sotva znatelně, ale na konci léta si připravují **pupeny**, z nichž na jaře vyrostou květy a nové listy. Všechny stromy mají **květy** proto, aby měly semena, z nichž budou moci vyrůst nové stromy, ale než se tak stane, musí být opylovány hmyzem či větrem. Některé stromy mají květy barevné a výrazné, jiné malé a nenápadné.

Listy mají různou podobu – od velkých plochých listů po úzké jehličky – všechny slouží jako výrobní potravy a při tom vypouští do ovzduší kyslík. Listy jsou zelené, protože v nich je zelené barvivo zvané chlorofyl – to umí zachytit energii ze slunečního záření. Ze sluneční energie, vody a oxidu uhličitého si vyrábí **mízu** plnou cukrů, tomu celému se říká fotosyntéza a při ní stromy vylučují kyslík. Míza je do celého stromu rozváděna vrstvou mezi kůrou a dřevem, zvanou **lýko**. Přes zimu bývá země zmrzlá, a strom tak nemůže přijímat vodu – proto strom přestane do listů vodu pouštět a zelené barvivo v nich začne blednout, a tak se ukazují další barvy - žlutá, oranžová, červená, hnědá, které byly pod tou zelenou celou dobu skryté.

Semeno je vlastně takový malý balíček, který obsahuje celý budoucí strom. Semena mohou po opylení růst v plodech, skořápkách nebo šiškách, jsou roznášena větrem, nebo jim v tom pomáhají zvířata. Pokud semínko dopadne na teplé, vlhké a světlé místo, tam nabobtná, slupka se otevře a směrem dolů vyraší kořínek hledající vodu, nahoru vyrostे zelený výhonek. Semeno je plné živin a umožňuje semenáčku růst, než si zvládne díky listům vytvářet vlastní potravu sám.

Stromy na rozdíl od člověka rostou celý život, který může trvat stovky let. Ale i ony také jednou uhynou a poté se stanou domovem mnoha živočichů (stínky, slimáci, červy), rostlin i hub. Dokonce každý třetí tvor v lese žije ve ztrouchnivělém dřevě. A tak postupně rozkládající se dřevo vrací živiny zpět do půdy a slouží novým rostlinám. Po zlomeném nebo odříznutém stromu zůstává část zvaná **pařez**, na něm jsou pak vidět úzké kroužky zvané letokruhy – jeden kroužek rovná se jednomu roku života stromu. Jeden letokruh se skládá ze silnějšího světlého

pruhu rostoucího na jaře a tmavšího pruhu, který narostl během léta. některé letokruhy jsou širší, jiné užší, to podle toho, jestli měl strom dostatek vody a jestli bylo teplo nebo příliš chladno – také mohou být z jedné strany letokruhy více namačkané – to když stromu v těch místech překážel jiný strom, skála či zeď.

Stromy si mezi sebou pomáhají. Díky tomu, že je jich v lese hodně, jim je v zimě tepleji a v létě zase chladněji a vlhčeji, propletením větví se svým sousedem se vzájemně chrání před vichřicí. V nemoci si stromy vzájemně pomáhají – dodávají nemocnému stromu mízu přes kořeny, chovají se k sobě jako rodina. Stromy se umí přátelit i s houbami, ty si na rozdíl od rostlin neumějí samy vyrábět potravu. O tu se dělí s kořeny stromů a houby zase stromům pomáhají odstraňovat pro ně nebezpečné látky a chrání je před jinými druhy hub, kvůli kterým by mohly onemocnět. Tomuto přátelství mezi stromy či jinými rostlinami a houbami se říká **mykorrhiza**.

Stromy jsou pro vše živé velkým pokladem, ale jsou v **nebezpečí** – mnoho je jich člověkem káceno, ničeno suchem i kyselými dešti. Kyselé deště vznikají, když se kyselé plyny z aut a továren zachytí v mracích. Z mraků pak prší kyselé deště, které spálí listy a jehlice stromů a ty proto usychají. Člověk stromy musí chránit, třeba tím, že bude méně kácet a více vysazovat nové, přestane do vzduchu vypouštět plyny z továren a aut, nebo také tím, že bude recyklovat papír.

Doporučené knihy s tematikou stromů:

BAJEROWICZ, Katarzyna, 2019. *Strom*. Praha: Fragment. ISBN 978-80-253-4047-9.

BARTÍKOVÁ, Petra, 2020. *Co se děje pod zemí*. Ilustroval Marcel KRÁLIK. V Praze: Albatros. ISBN 9788000057323.

BURNIE, David, c2010. *Stromy: od semínka k rozlehlému lesu*. Ilustroval Rob DAVIS. Praha: Slovart. Objevy bez hranic. ISBN 978-80-7391-428-8.

CLARKE, Phillip, c2009. *Stromy*. Praha: Slovart. Objevuj. ISBN 9788073911942.

COOMBES, Allen J., 2006. *Stromy*. Vyd. 3., (V Euromedia Group 1.). V Praze: Knižní klub. Příroda v kostce. ISBN 80-242-1631-0.

DRIJVEROVÁ, Martina, 2016. *Tajemné a kouzelné stromy*. V Brně: Edika. ISBN 9788026609551.

GREEN, Jen, 2020. *Stromy: jejich kouzlo a tajemství*. Ilustroval Claire MCELFATRICK, přeložil Petr ROTH. Praha: Euromedia Group. Pikola (Euromedia). ISBN 978-80-242-6441-7.

HAAG, Holger, 2018. *Stromy: poznej 85 zajímavých druhů*. Přeložil Kateřina HOMUTOVÁ. Praha: Grada. Příroda pro děti. ISBN 9788027108244.

HILBERT, Jörg, 2020. *Kolik pater má strom*. Přeložil Barbora ŠPUNDOVÁ. V Praze: Fragment. ISBN 978-80-253-4618-1.

LÁSKOVÁ, Martina, Lucie KLEČKOVÁ a Josef BRŮNA, 2020. *Jehličnaté stromy*. Praha: Albi Česká republika. Kouzelné čtení s elektronickou tužkou. ISBN 9788088317210.

LUU, Bao a Minna LACEY, 2021. *Les*. Přeložil Kateřina ČEDÍKOVÁ. Praha: Svojtka & Co. Podívej se pod obrázek. ISBN 978-80-256-2997-0.

MITCHELL, Alan, ROYSTON, Angela, ed., 2004. *Stromy: dětský atlas : vše o stromech : náměty pro pokusy*. 2. vyd. Ilustroval David MORE. Havlíčkův Brod: Fragment. ISBN 80-7200-906-0.

OTTOMANSKÁ, Vladimíra, 2020. *Rok stromů: celoroční program pro MŠ*. Ilustroval Patricie KOUBSKÁ. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1658-2.

POSPÍŠILOVÁ, Zuzana, 2014. *Hádám, hádáš, hádáme*. Vyd. 4. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0734-4.

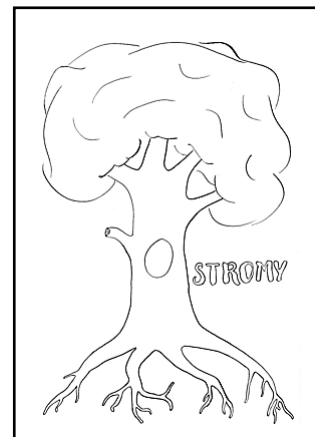
SILVERSTEIN, Shel, 1999. *O stromu, který dával*. Ilustroval Tomáš TREJBAL, ilustroval Dominik BÖHM. Ostrava: Librex. ISBN 80-7228-102-X.

WOHLLEBEN, Peter, 2017. *Slyšíš, jak mluví stromy?: co všechno můžeš objevit v lese*. Přeložil Magdalena HAVLOVÁ. Brno: Kazda. ISBN 9788090681941.

Přehled jednotlivých částí lapbooku s metodickými poznámkami

1. Titulní strana

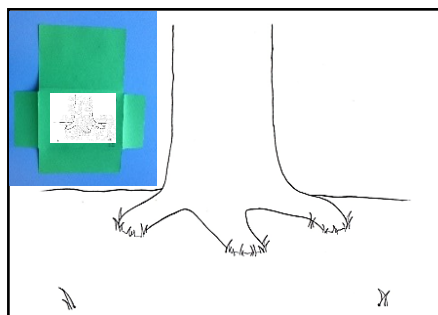
Pro základ lapbooku byly použity zelené papírové desky s chlopněmi a na jejich přední část patří tato titulní strana s obrázkem stromu. Vytisknutou titulní stranu není třeba zastříhávat, stačí ji tyčinkovým lepidlem přilepit k deskám. Lze ji, stejně jako ostatní kreslené listy, postupně vybarvovat ve chvílích, kdy se pracuje na složitějších úkolech, při kterých děti potřebují pomoc pedagoga.

Mezi aktivity, které lepení titulního listu mohou doprovázet je například naskládání přírodnin nebo jiných drobných předmětů na obrázek z titulního listu. Další možností je samostatné či skupinové skládání vlastního stromu z kůry, drobných větviček a (vylisovaných nebo čerstvých) listů. Obě činnosti poskytují možnost seznamovat se a procvičovat názvy částí stromu.

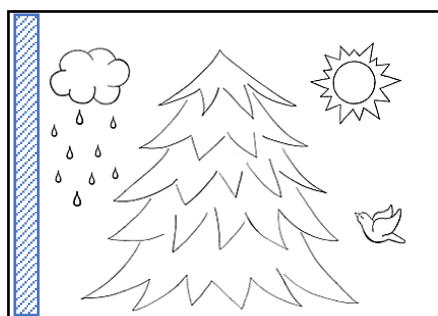
2. Kmen stromu

Desky rozevřeme, položíme si je na výšku tak, že chlopně budou ve spodní části. Kmen stromu nalepíme do spodní poloviny. Nyní bude nutné rozhodnout se, zda budeme tvořit obsáhlejší či kratší verzi stromového lapbooku. Obsáhlejší verze pokračuje následujícím krokem (3. Jehličnan), pro kratší verzi budeme tisknout list 4. (Koruna), nalepíte jej do horní části desek a pokračujeme listem 6. (Pod kořeny), vynecháme tedy listy 3. (Jehličnan), 5. (Kamarádi) a 7. (Písnička, houba a odklápěcí okénka).

3. Jehličnan (pro obsáhlejší verzi)

Tuto část lepíme v případě tvoření obsáhlejší verze lapbooku. Vlepujeme do horní části desek. V dalším kroku v místě obdélníku natřeme lepidlem a položíme na to oboustranně potištěný papír s listem 4. (Koruna) a 5. (Kamarádi).

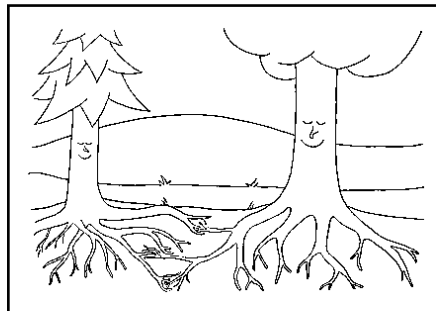
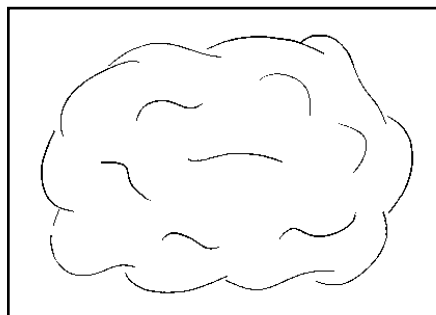
Během lepení tohoto listu, reprezentujícího jehličnaté stromy, si s dětmi povídáme o tom, že listy stromů mohou mít různou podobu, proto o některých mluvíme jako o listnatých či jehličnatých a vymyslíme příklady. Další aktivity k tomuto listu se pojí se symboly mraku, slunce a ptáčka a budou popsány níže u listu 7. (Písničky, houba, odklápěcí okénka)

4. Koruna, 5. Kamarádi

Pro obsáhlejší verzi vytiskneme tyto dvě části oboustranně na jeden papír. Ten poté korunou nahoru přiložíme na list 3. (Jehličnan) natřený na vyznačeném místě lepidlem.

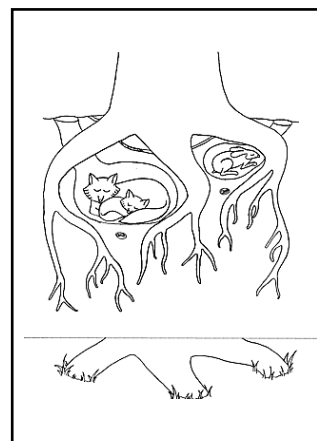
Před lepením listu 5. (Kamarádi), můžeme zařadit pohybovou hru na kořeny, při níž se děti mění ve stromy, jejich končetiny v kořeny, sedí blízko u sebe a snaží se s ostatními různě proplést rukama i nohama. Dětem vyprávíme o tom, jak okolní stromy dokáží nemocnému stromu pomáhat, dodávat mu svými kořeny živiny, když on není schopný si je vytvořit sám. Toto můžeme dramatizovat tak, že vybrané dítě předvádí, jak uvadá, není mu dobře a ostatní stromy pomáhají. Děti vymýšlejí, jakým způsobem, např. pohlazením, vlídným slovem.

6. Pod kořeny stromu

Tento list je nutné ohnout dle přerušované čáry a poté přehnout ještě jednou tak, aby spodní část navázala na kmen stromu. Takto složená část se přilepí do listu 2. (Kmen stromu) opět tak, aby kresba na sebe navazovala.

Před prací s tímto listem můžeme s dětmi listovat knihami zobrazujícími život pod kořeny stromů. Poté lze nabídnout tvoření stromu s kořeny a doupatky i norami mezi nimi. Materiálem pro stavbu mohou být lana, deky, díly stavebnic, kaštiny, větvičky. V úvodu je vhodné, když pedagog ukáže, jakým způsobem na zemi

z vybraného materiálu mohou poskládat strom, kde postavit doupatka, kudy vyskládat kořeny. Poté mohou děti do vystavěných doupatek vybírat obrázky zvířat, která by v nich mohla žít. Mezi obrázky může být i zvíře, která v doupatech a norách nežijí. Děti staví doupatka a nory tak velké, aby se do nich mohly posadit, projít jimi samy či ve skupině. Výslednou stavbu můžeme dále využít – děti si mohou vybrat v jaké noře by chtěly bydlet, domluví se, jaká zvířecí rodina budou. Poté se mohou děti s velkou opatrností pohybovat v jejich stavbě či kolem ní a na domluvený signál se vrátit zpět do doupatka své rodiny. Během hry může pedagog svým vyprávěním přibližovat život jednotlivých druhů zvířete.

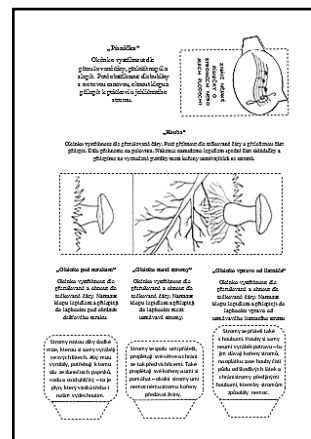
Stavění malého modelu stromu s doupatky můžeme využít i jako nabídku ke stolu pro jednotlivce či skupiny, kde materiálem mohou být větvičky, kůra, listy, kamínky, fazole, figurky zvířat a další materiál.

7. Písnička, houba, odklápěcí okénka (pro obsáhlejší verzi)

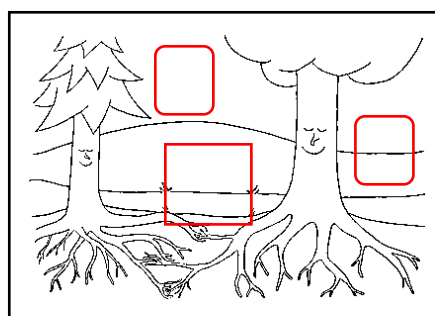
Část „Písnička“ se vlepuje do listu 3. Jehličnan k obrázku ptáka. Tato odklápěcí bublina poukazuje na písně o stromech nebo jejich plodech, které se děti během tématu učí.

Část „Houba“ se lepí doprostřed listu 5. (Kamarádi). Tato skládačka poukazuje na jev zvaný mykorrhiza, tedy na přátelství mezi stromy a houbami. Tuto část můžeme opět doprovodit dramaturgií, kdy některé děti hrají strom, ostatní děti houby. Strom houbám dodává potravu v podobě nějakých malých předmětů, například kostek či dílků stavebnic a houby na oplátku sbírají pro strom nebezpečné látky či jiné houby (například v podobě žetonů, céček).

Odklápěcí „okénko vpravo od listnáče“ lepíme do pravého okraje listu 5. (Kamarádi), navazuje na předchozí skládačku „Houba“ a vysvětluje vztah mezi stromy a houbami.

Odklápěcí „okénko mezi stromy“ lepíme mezi koruny stromů do listu 5. (Kamarádi), navazuje na povídání o přátelství mezi stromy, ještě před nalepením okénka do

lapbooku můžeme zopakovat hru na kořeny stromů a poté ji obměnit na větve stromů, které se proplétají a chrání se navzájem před vichřicí. Děti stojí blízko u sebe, proměníme je ve stromy a jejich ruce ve větve, které se propletou s ostatními, pedagog poté hraje vítr a zkouší, zda jsou větve dobře propojené, zda se stromy vzájemně ochrání. Poté navazujeme povídáním o lese, tedy o společenství mnoha stromů, které se vzájemně chrání, poskytují si v zimě větší teplo a v létě zase příjemný chlad, zároveň jsou díky tomu výbornými hostiteli pro jiné rostliny i živočichy.

Odklápěcí „okénko pod mrakem“ se vlepuje do listu 3. (Jehličnan). Toto okénko obsahuje vysvětlení toho, jak si stromy obstarávají potravu, tedy fotosyntetizují. Dětem obsah tohoto okénka můžeme opět přiblížit hrou. Několik dětí si k sobě sedne zády, nohy představují kořeny, paže větve a do rukou si vezmou zelené papíry či fáborky jako listy. Ostatní děti si hrají na déšť a nosí stromu ke kořenům modré kostky či dílky stavebnice. Jedno dítě hraje slunce a svými paprsky pohladí všechny listy, které díky tomu a oxidu uhličitému přítomnému všude kolem nás, si v listech vyrobí potřebnou mízu. Poté můžeme dětem představujícím strom dát podsedáčky symbolicky naznačující růst stromu.

8. Dutina stromu

Vystřižená skládanka, zohýbaná jako leporelo se vlepuje na list 2. (Kmen).

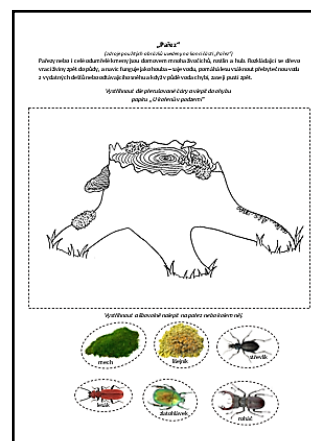
Tvorbě této skládačky může předcházet prohlížení dutin stromů a jejich obyvatel v knihách, nebo na fotografiích. Podle nich mohou děti samostatně či ve dvojicích, trojicích, stavět ohrádky oválného tvaru z různých stavebnic jako dutiny. Po jejich dostavění se do nich posadí a přemýšlí, jaká zvířata budou představovat. Až se ostatním představí, pedagog zavolá „Zvířátka, zvířátka hejbejte se“ a děti mají za úkol přemístit se do jiné dutiny. Hru můžete ozvláštnit tím, že si děti musí zapamatovat jaké zvířátko žilo v dutině před nimi.

9. Pařez

Tato část se vlepuje do ohybu vzniklého nalepením listu 6. (Pod kořeny stromu), který je nezbytné zařadit, pokud chcete do lapbooku vlepovat i tento „Pařez“.

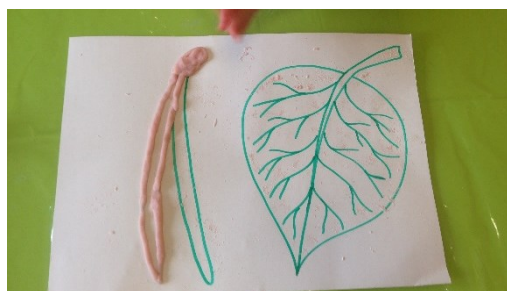
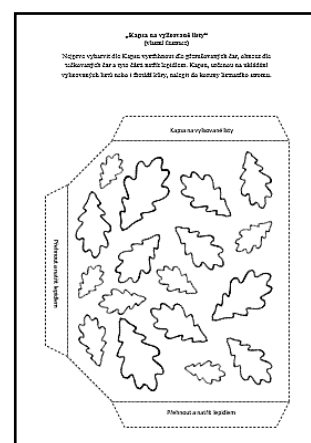
Před tvořením můžeme dětem vyprávět příběh o životním cyklu stromu, který z malého semínka vyrostl v mohutný strom, který má v přírodě důležité místo, pomáhá ochlazovat a čistit vzduch, poskytuje útočiště spoustě živočichů, ale i on jednoho dne doroste, zlomí se při vichřici, nebo ho člověk pokácí. Po stromu poté zůstane jen to, čemu přezdíváme pařez, ale i ten má v přírodě nenahraditelné místo, nadále poskytuje domov drobným živočichům i rostlinám, postupným rozkládáním vrací do půdy živiny a dává tak novým stromům šanci růst. Naše vyprávění můžeme podpořit kreslením toho, o čem vyprávíme na tabuli, nebo ukazováním dopředu nakreslených obrázků či fotografií.

9. Kapsa na vylisované listy

Kapsa na listy je posledním prvkem, který je potřebné nalepit na určité místo, konkrétně do koruny listnatého stromu z listu 4.

Pedagogem či dětmi nasbírané a vylisované listy je vhodné zatavit do laminovací fólie. Pokud v době, kdy lapbook tvoříme, roční období sběru listů nepřeje, můžeme připravit kresby či fotografie listů různých druhů stromů, nebo sbírku listů obohacovat postupně. Před vystřihováním kapsy lze zařadit prohlížení atlasů stromů, kde si děti mohou prohlédnout mnoho druhů, dále například vyplňování obrysů listů modelínou a podobné aktivity.

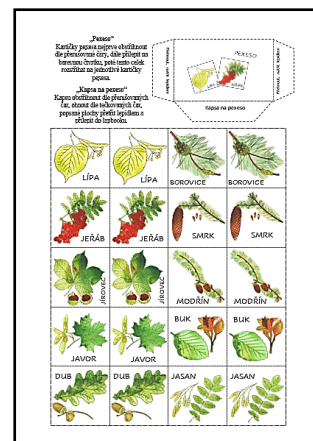
Následující části již mohou být umístěny na jakékoli místo na chlopních deskách z vnitřní i vnější strany. Pořadí, ve kterém je budete tvořit, zda použijete všechny nebo jen některé, je na Vašem uvážení.

10. Pexeso

Nejprve dle návodu vytvoříme pexeso i kapsu a nalepíme ji na některou z chlopní desek, nejlépe však z vnitřní strany.

Než si děti pexeso zahrají, pojmenujeme si společně zobrazené druhy stromů. Děti také mohou vyzkoušet přiřadit kartičky pexesa k fotografiím listů a plodů.

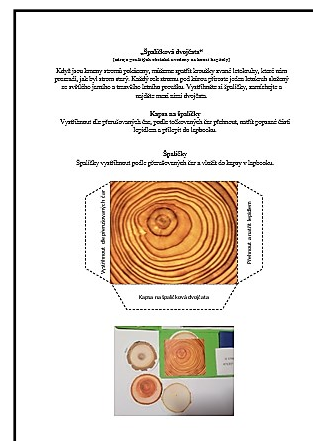
Pexeso lze využít i pro hru „Myslím si“, kdy si děti ve dvojici (či skupině – 1 proti ostatním) rozdělí kartičky pexesa tak, aby měly od každého stromu jednu. Jedno dítě má kartičky odkryté, druhé je má obrázkem dolů, z nich si vybere jednu, ale před zraky ostatních hráčů ji nechá skrytou, oni poté tvoří otázky, které je přivedou k tomu, o jaký strom se jedná (například: Je listnatý nebo jehličnatý? Má hnědé plody?) Hádači mohou postupně vylučovací metodou odebírat kartičky, jež zjištěným informacím nevyhovují.

11. Špalíčková dvojčata

Nejdříve vystříháme kapsu na špalíčky a nalepíme ji do volného prostoru chlopní desek, poté vystříháme špalíčky.

Před vystřihováním kartiček si můžeme s dětmi říci, že stromy rostou nejen do výšky, ale i do šířky, a to je dobře patrné na letokruzích. Když je strom poražen, na pařezu i kmeni jsou vidět kruhy se světlejší jarní a tmavší letní částí, kolik měl kruhů, tolik let stromu bylo. Jak strom rostl a tloušťl mohou děti vyzkoušet, při hře s modelínou, kdy jim dáme k dispozici modelovací hmotu (alespoň dvě barvy), vyválíme tenký váleček, který pak obalujeme dalšími vrstvami, barvy v nich střídáme. Poté váleček rozřízneme a pozorujeme výsledek.

12. Hádanky

Vystřižené a složené hádanky můžeme nalepit kamkoli na chlopní desek.

Před vystřihnutím a prvním přečtením můžeme děti vybídnout k prohlédnutí ilustrací listů a plodů, které se nacházejí pod každou hádankou. Děti mohou dle tvaru listů odhadovat, o jaký druh stromu půjde. Při samotném čtení hádanek velmi záleží na zachycení rýmy, neboť ty napovídají název hledaných stromů. Později mohou děti zkusit tvořit vlastní hádanky na základě toho, co o stromu vědí, využívat mohou tvary listů, barvy plodů, jejich využití a podobně.

13. Co vypráví starý dub

List s příběhem není třeba obstrhávat, ale aby mohl být nalepen na chlopeň desek, je nutné jej přeložit. Červené čáry zobrazují přehyby, které získáme, když list s pohádkou položíme na výšku, přehneme na půl, znovu stejným směrem na půl jako je tomu na fotografii. Poté ještě vzniklý úzký pruh přehneme dvěma ohyby na třetiny. Vzniklou skládačku lze opatřit zapínám – samolepicím suchým zipem, ale funkční je i bez něj.

Pedagog se s pohádkou před prvním předčítáním dětem dobře seznámí a promyslí si, jaké čtenářské strategie je vhodné pro ni využít. Jak pohádku pedagog zpracuje, zda bude předčítat v jednom dni nebo v několika, je čistě na něm, níže uvedený příklad využití čtenářských strategií je jen návrhem:

Vzhledem k tomu, že pohádka je vytištěna na listu papíru bez ilustrací, pro evokaci by mohlo posloužit toto: pedagog říká „*Co mě to v té kapse tak tlačí? No ano, málem bych zapomněla. Dnes ráno jsem cestou do školky procházela pod tím velkým stromem – nemůžu si vzpomenout, jak jen se ten strom jmenuje, no snad na to přijdeme později. A nebudete věřit co se stalo! Ze stromu na mě spadl tenhle balíček (složená pohádka). Zatím jsem ho neotevřela, chtěla jsem počkat na vás. Co myslíte, že by v něm mohlo být?... Tak se pojdme podívat.*“ Po přečtení nadpisu pohádky, může pedagog říci, že asi už víme, co to bylo za strom, pod kterým procházela. Při předčítání napomáháme uvědomění čtenářskými strategiemi, v závěru – při reflexi si shrnujeme.

Čtení můžeme přerušit například v místě „*Opatrně si ji celou začala rukama ohmatávat.*“ – využít strategii předvídání a ptát se „proč si asi dívka ohmatávala hlavu?“ . Dalším bodem pro použití strategie propojování, může být po větě: „*Anička s Honzíkem vrtěli hlavami, že takové věci opravdu nikdy neslyšeli.*“ a ptát se dětí, zda ony něco z toho slyšely, co ony o dubu vědí? Pro strategii vizualizace může být vhodný úsek popisující cestu k dubu, kdy text podněcuje k tomu si představit podobu cesty, počasí, vůni lesa či povrch kůry stromu. Úsek „*Děti využily chvíli jeho nepozornosti a rozběhly se kolem tlustého kmene.* „*Pozor!*“ *zavolal najednou Honzík.*“ může být opět využít pro strategii předvídání – můžeme se ptát dětí, co se asi stane, co se tam mohlo objevit? Po větě „*Přesně tak, z dubového dřeva*“ mohou děti v prostoru třídy hledat předměty, které jsou vyrobeny ze dřeva nebo přemýšlet, jaké zajímavé věci mají ze dřeva vyrobené doma. Za větou: „*Měl pravdu, nejméně kruhů napočítali na Honzíkově pařezu.*“, lze zařadit kreslení letokruhů, nejprve si každé dítě na svém papíře může vyzkoušet kreslit kruhy jako grafomotorické cvičení pro uvolnění ruky, poté lze zařadit společnou nebo skupinovou činnost, při níž vytvoří tři pařezy nakreslením letokruhů na kartonové kruhy ve třech velikostech tak, aby počet letokruhů odpovídal nejstaršímu, mladšímu a nejmladšímu stromu. Po dočtení příběhu můžeme navázat na zmínku o tom, že si dívka bude tvořit knihu o stromech a dát do spojitosti s tím, že právě také jednu knihu o stromech tvoříme.

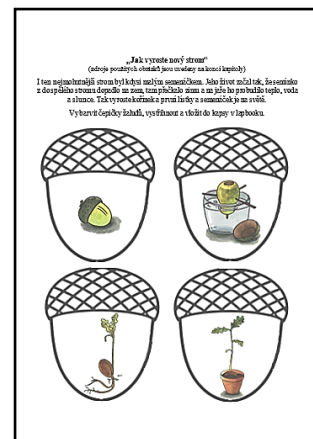
Další předčítání pohádky můžeme zařadit během odpočinku a přečíst jej celý naráz. Když mají děti příběh zažitý, mohou ho zkusit vyprávět svými slovy, využít jej k dramatizaci s papírovými loutkami nebo si zahrát štafetové vyprávění, kdy dítě odvypráví kousek příběhu a poté předá slovo i s vybraným předmětem (například žaludem) dalšímu.

14. Jak vyroste nový strom

Kapsičku sestavte dle návodu a umístěte do volného prostoru na chlopni papírových desek. Po vystřížení žaludů děti zkoušejí obrázky poskládat dle časové posloupnosti.

Jako doplňkovou aktivitu můžete zařadit pohybové ztvárnění růstu stromu.

15. Strom v ročních dobách

Skládačku vytvoříme dle návodu a nalepíme ji na chlopeň desek.

Před tvořením se děti můžeme zeptat, jakým způsobem se stromy v průběhu roku mění. Poté si s dětmi prohlédneme kruhovou skládačku a ptáme se, co asi zobrazuje. Můžeme se také ptát, jakým směrem tyto změny probíhají, jestli by to šlo i obráceně, proti směru hodinových ručiček.

Tuto skládačku může doprovázet také pokládání papírových květů, listů různých barev, plodů (jablka, hrušky, třešně,...) a vloček na předkreslené stromy, děti mohou pracovat samostatně i skupinově.

16. Jak roste strom

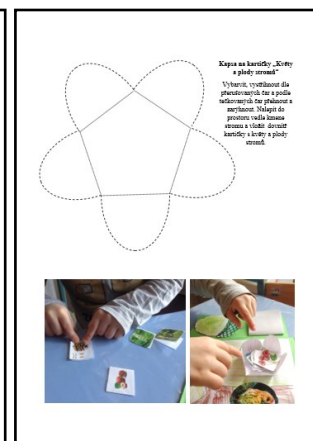
Tuto skládačku můžeme po sestavení také nalepit na libovolně zvolené místo na chlopni desek.

Jako doplňkovou činnost můžeme připravit fotografie stromů, které nejprve rozvíjí listy, až později kvetou a stromy, jež kvetou dříve, než rozvinou listy.

17. Květy a plody stromů

Kapsa tvaru květu, do které budeme vkládat kartičky s plody a květy, nalepíme nejlépe vedle kmene do listu 2. (Kmen stromu), pokud upřednostníme nalepení na chlopeň desek, tak zvolíme vnitřní stranu, abychom zamezili vypadávání kartiček.

Po tvoření můžeme pro děti připravit aktivitu, při níž ve třídě vylepíme několik fotografií kvetoucích stromů, v prostoru rozházíme fotografie plodů (jeden plod má vždy několik různých fotografií) a děti budou mít za úkol je správně přiřadit. Na závěr proběhne společná kontrola a případná oprava nesprávně přiřazeného.

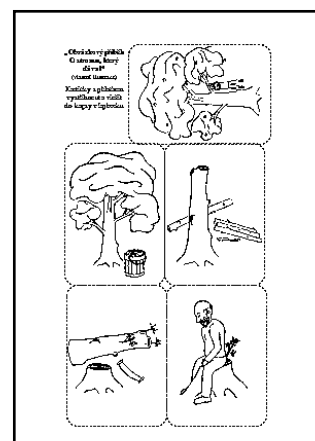
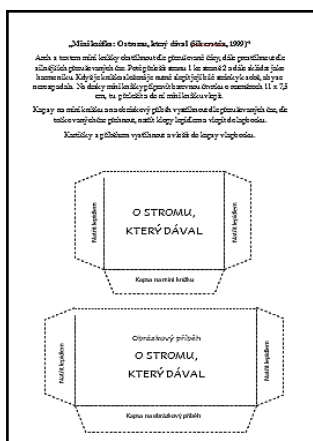
18. Miniknižka: O stromu, který dával

Kapsu na miniknižku i obrázkový příběh nalepíme na chlopeň papírových desek nejlépe vedle sebe. Vytvoření kapes a vystřížení obrázkového příběhu je jednoduché, děti jej zvládají samy během doby, kdy pedagog s jedním dítětem či dvojicí tvoří miniknižku, která je náročnější na rozstřihání a slepování.

Po dokončení miniknižky mají děti před sebou každý svůj obrázkový příběh. S využitím čtenářské strategie předvídání, mohou děti z obrázků zkusit vyčíst o čem asi příběh bude. Poté jim pedagog předčítá a ony obrázky dle slyšeného seřazují. Ať už s oporou kreseb či bez nich, využijeme na závěr čtenářskou strategii shrnování.

Při dalším předčítání, se můžeme u jednotlivých obrázků pozastavovat a pokládat dětem otázky, například – „*jak se tady asi cítil/a jablono/chlapec?*“. Po dočtení bychom se mohli ptát – „*mohl by místo jabloně být i jiný strom nebo jiná věc a jak by pak příběh vypadal; přáli byste si, aby to dopadlo jinak a jak?*“.

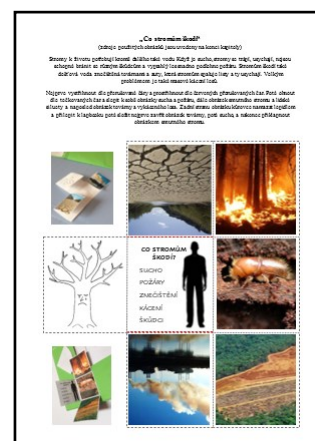
Obrázkový příběh můžeme také použít k aktivitě při níž trénujeme časoprostorové pojmy. Děti mají obrázky složené dle příběhu a pedagog dává úkoly – „*vyprávěj, co se stalo před tím, než zbyl z jabloně jen pařez; vyprávěj, co bylo potom co jablono darovala svá jablka*“ a podobně.

19. Co stromům škodí

Pro tuto skládnaku můžeme zvolit jakékoli místo na chlopních desek. Její vystřížení i skládání je složitější, proto pedagog musí být připraven dětem poskytnout pomoc.

Skládačka se snaží děti seznámit s tím, co stromům neprospívá, ničí je a upozorňuje na to, že ve všech znázorněných případech za to přímo či nepřímo může člověk. Protože je člověk příčinou, může být i řešením – a děti povzbuzujeme k tomu, že i ony samy mohou chránit stromy i celé lesy a udáváme příklady, čím mohou být nápomocné.

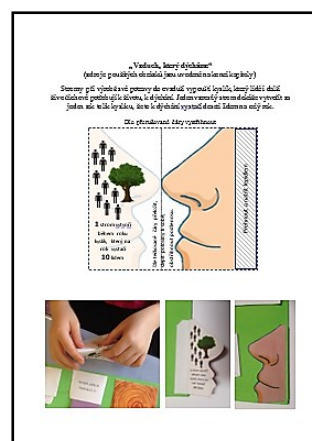

20. Vzduch, který dýcháme

Po vytvoření je vhodné toto odklápěcí okénko nalepit do rohu pravé chlopně papírových desek.

Před tvořením tohoto odklápěcího okénka můžeme zařadit aktivitu při níž si děti uvědomí přítomnost vzduchu všude kolem nás. Vezmeme si prázdný mikrotenový sáček (například od pečiva), máme ho složený, zmačkaný tak, aby v něm nebyl žádný vzduch. Poté se děti zeptáme, jestli v sáčku něco je, můžeme jim ho půjčit do ruky, aby se přesvědčily. Děti většinou odpovídají, že tam nic není. Poté sáček rozprostřeme, chytíme ho za poutka, nabereme do něj vzduch, aby se jeho stěny od sebe oddělily, držíme ho volně a ptáme se, zda v něm něco je. Děti většinou odpovídají, že nic, neboť v něm nic nevidí. Na přítomnost vzduchu v sáčku poukážeme tak, že jeho vršek zatočíme a sáček zůstane nafouklý, přestože v něm není nic viditelného. Tedy jsme stále obklopeni vzduchem, v němž je mnoho různých plynů.

Zmínit můžeme i to že v místnost, jíž obýváme, musíme větrat, abychom kyslík, který byl námi vydýchan, nahradili novým. K tomuto můžeme s dětmi vyzkoušet, jaké to je být ve vydýchaném vzduchu – pedagog se s přibližně sedmi dětmi posadí do kruhu a přehodí přes všechny deku, (je dobré mít uprostřed kruhu nějaké dětské světýlko, svítilnu či jiný zdroj světla). Dětem pak vyprávíme o tom, že ač kyslík ve vzduchu kolem sebe nevidíme, nutně ho potřebujeme a během toho, co si pod dekou povídáme a dýcháme, vzduch kolem nás se otepluje a místo kyslíku přibývá námi vydechovaný oxid uhličitý. Poté děti vyzveme, abychom společně deku nadzvedli a nadechli se čerstvého vzduchu. Vedeme děti k tomu, aby si uvědomily, že najednou je vzduch kolem chladnější, lépe se nám dýchá a připadáme si probraní. Na to navážeme povídáním, jak jsou v tomto směru stromy nápomocné.

21. Řekni příběh

Pro tuto hru slepíme připravenou obálku a přilepíme ji na chlopně desek. Poté do ní vložíme vystřižené obrázky dřevěných výrobků.

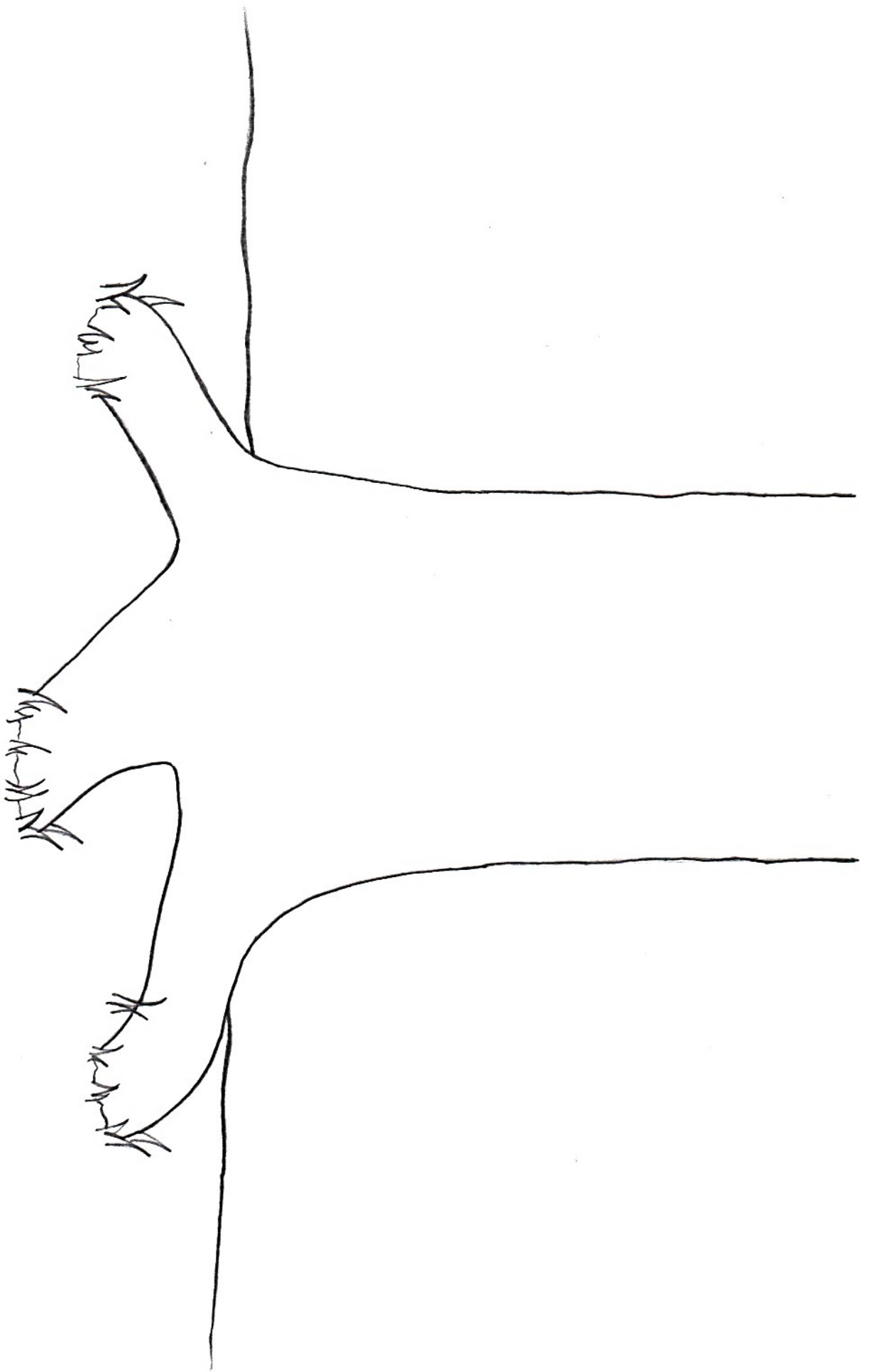
Jako doplňkovou aktivitu k této hře lze s dětmi vyzkoušet, jaké předměty vyrobené ze dřeva nás ve třídě mateřské školy obklopují.

Děti také mohou přinést nějakou dřevěnou věc z domova, něco o ní svým

kamarádům říci. Z přinesenými dřevěnými věcmi si můžeme společně zahrát hru „Řekni příběh“ – děti vloží všechny své předměty do jednoho pytlíku, vybrané dítě si vytáhne pět předmětů a má za úkol vymyslet příběh, v němž by se vytažené předměty objevily. Navíc můžeme trénovat i paměť dětí a ptát se po dovyprávění příběhu, komu věci patří.

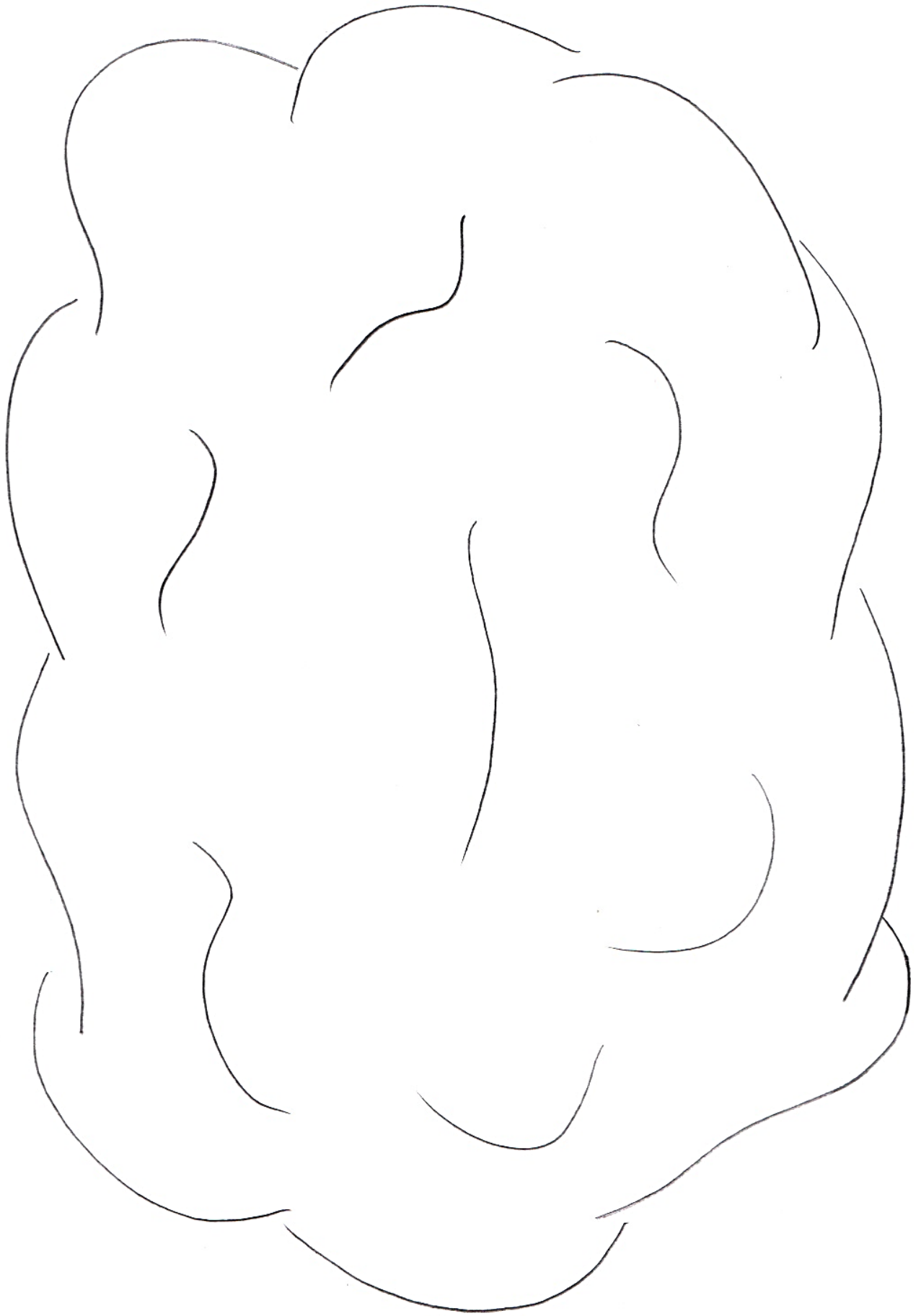

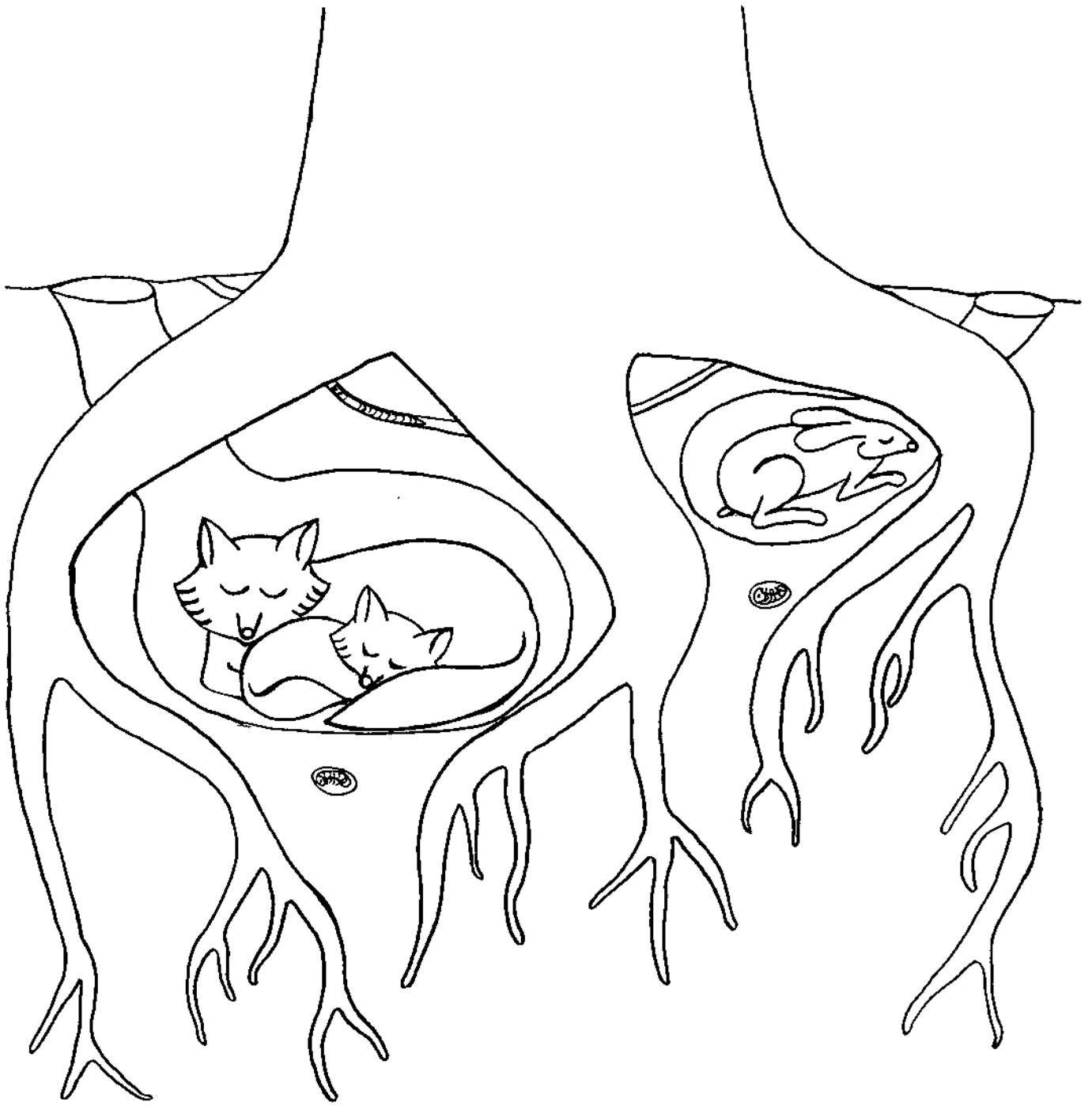
二

三

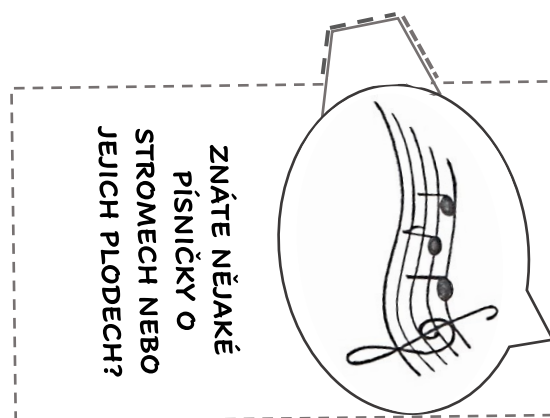

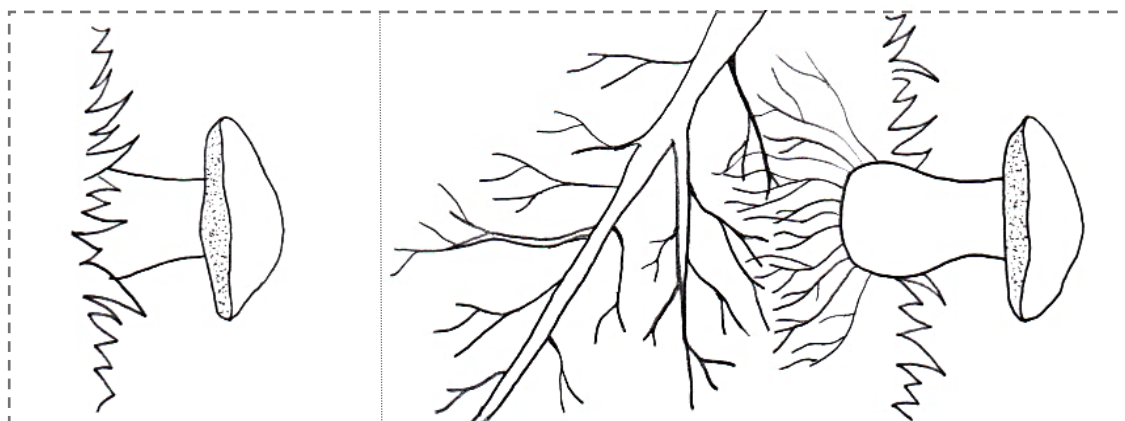
„Písnička“ (vlastní ilustrace)

Okénko vystříhnout dle přerušované čáry, přeložit napůl a slepit. Poté obstříhnout dle bubliny s notovou osnovou, ohnout klopou a přilepit k ptáčkovu u jehličnatého stromu.

„Houba“ (vlastní ilustrace)

Okénko vystříhnout dle přerušované čáry, poté přehnout dle tečkované čáry a přeloženou část přilepit. Dále přehnout na polovinu, nakonec namazat lepidlem spodní část skládačky a přilepit na vyznačené puntíky mezi kořeny usmívajících se stromů.

„Okénko pod mrakem“

Okénko vystříhnout dle přerušované a ohnout dle tečkované čáry. Namazat klopou lepidlem a přilepit ji do lapbooku pod obrázek dešťového mraku.

Stromy rostou díky sladké míze, kterou si samy vyrábějí ve svých listech. Aby mízu vyrobily, potřebují k tomu sílu ze slunečních paprsků, vodu a oxid uhličitý – to je plyn, který vzniká třeba i naším vydechnutím.

„Okénko mezi stromy“

Okénko vystříhnout dle přerušované a ohnout dle tečkované čáry. Namazat klopou lepidlem a přilepit ji do lapbooku mezi usměvavé stromy.

Stromy se spolu umí přátelit, proplétají své větve a chrání se tak před vichřicemi. Také proplétají své kořeny a umí si pomáhat – okolní stromy umí nemocnému stromu kořeny předávat živiny.

„Okénko vpravo od listnáče“

Okénko vystříhnout dle přerušované a ohnout dle tečkované čáry. Namazat klopou lepidlem a přilepit ji do lapbooku vpravo od usměvavého listnatého stromu.

Stromy se přátelí také s houbami. Houby si samy neumí vyrábět potravu – tu jim dávají kořeny stromů, na oplátku zase houby čistí půdu od škodlivých látek a chrání stromy před jinými houbami, které by stromům způsobily nemoc.

„Dutina stromu“

(zdroje použitých obrázků jsou uvedené na konci kapitoly)

V kmeni stromu se někdy vytvoří dutina, kterou rádi obydli různí živočichové. Dutina je pro ně bezpečným místem, kde mohou odpočívat nebo vychovávat mladé.

Spojené fotografie obstříhnout, dát pozor, aby se spoje mezi zvířaty neprostříhly. Poté složit do harmoniky tak, aby veverka byla vespod a sova navrchu. Nakonec potřít spodní část veverky lepidlem a nalepit na kmen stromu v lapbooku.

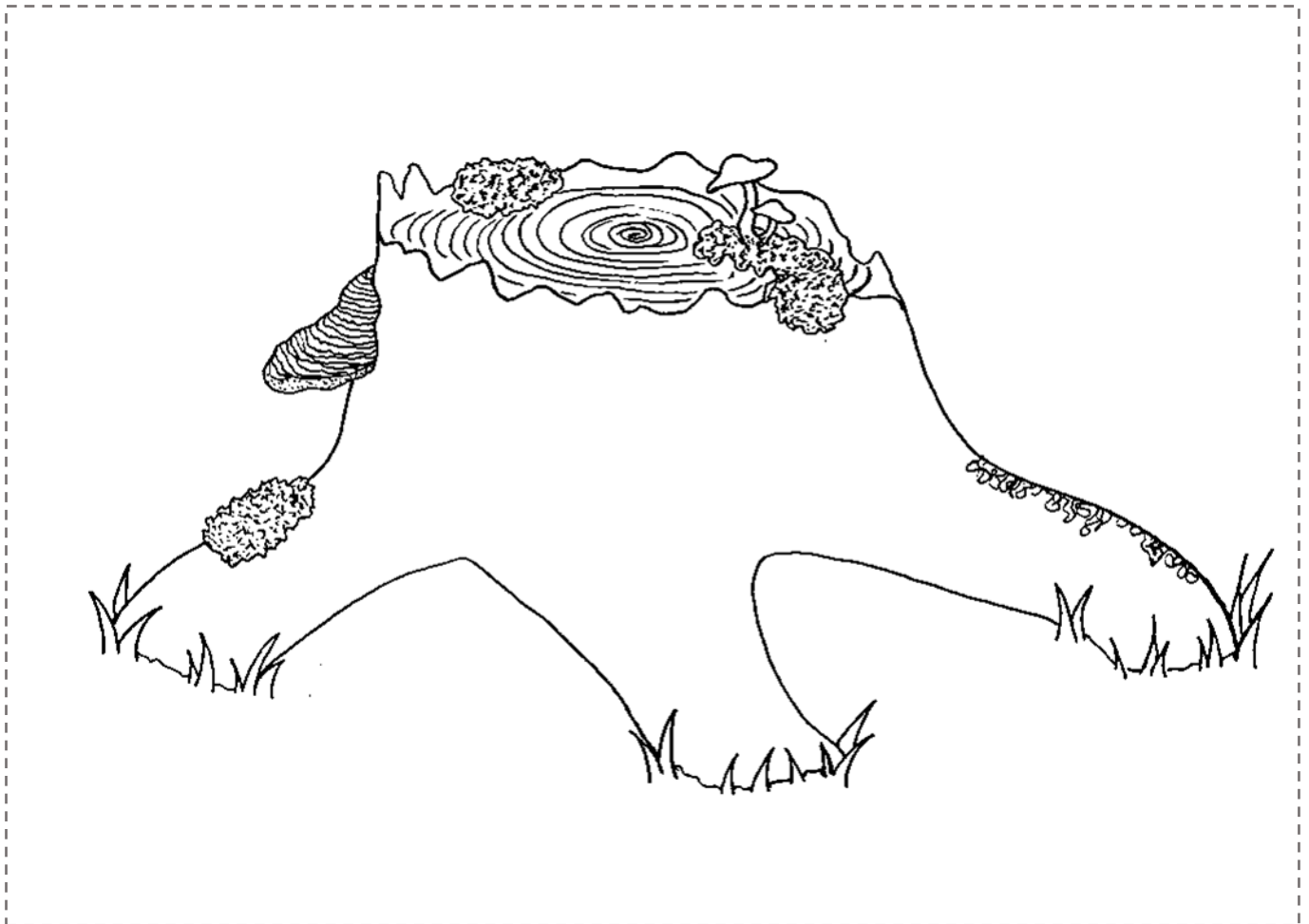

„Pařez“

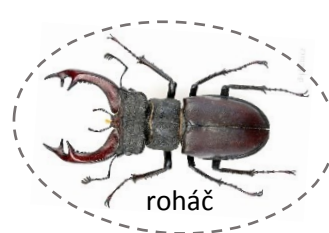
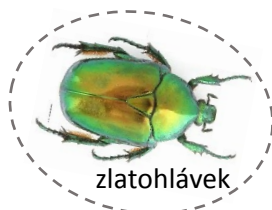
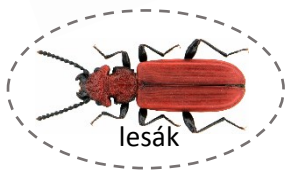
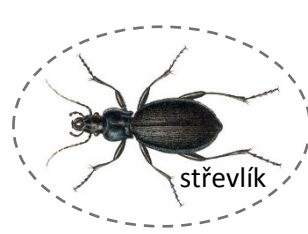
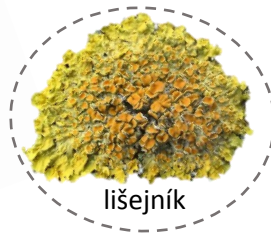
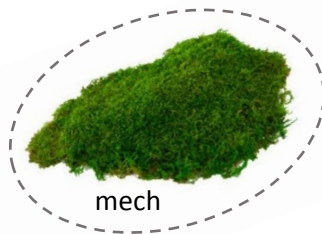
(zdroje použitých obrázků uvedeny na konci části „Pařez“)

Pařezy nebo i celé odumřelé kmeny jsou domovem mnoha živočichů, rostlin a hub. Rozkládající se dřevo vrací živiny zpět do půdy, a navíc funguje jako houba – saje vodu, pomáhá lesu vsáknout přebytečnou vodu z vydatných dešťů nebo odtávajícího sněhu, a když v půdě voda chybí, zase ji pustí zpět.

Vystříhnout dle přerušované čáry a vlepít do ohybu papíru „Pod kořeny“

Vystříhnout a libovolně nalepit na pařez nebo kolem něj.

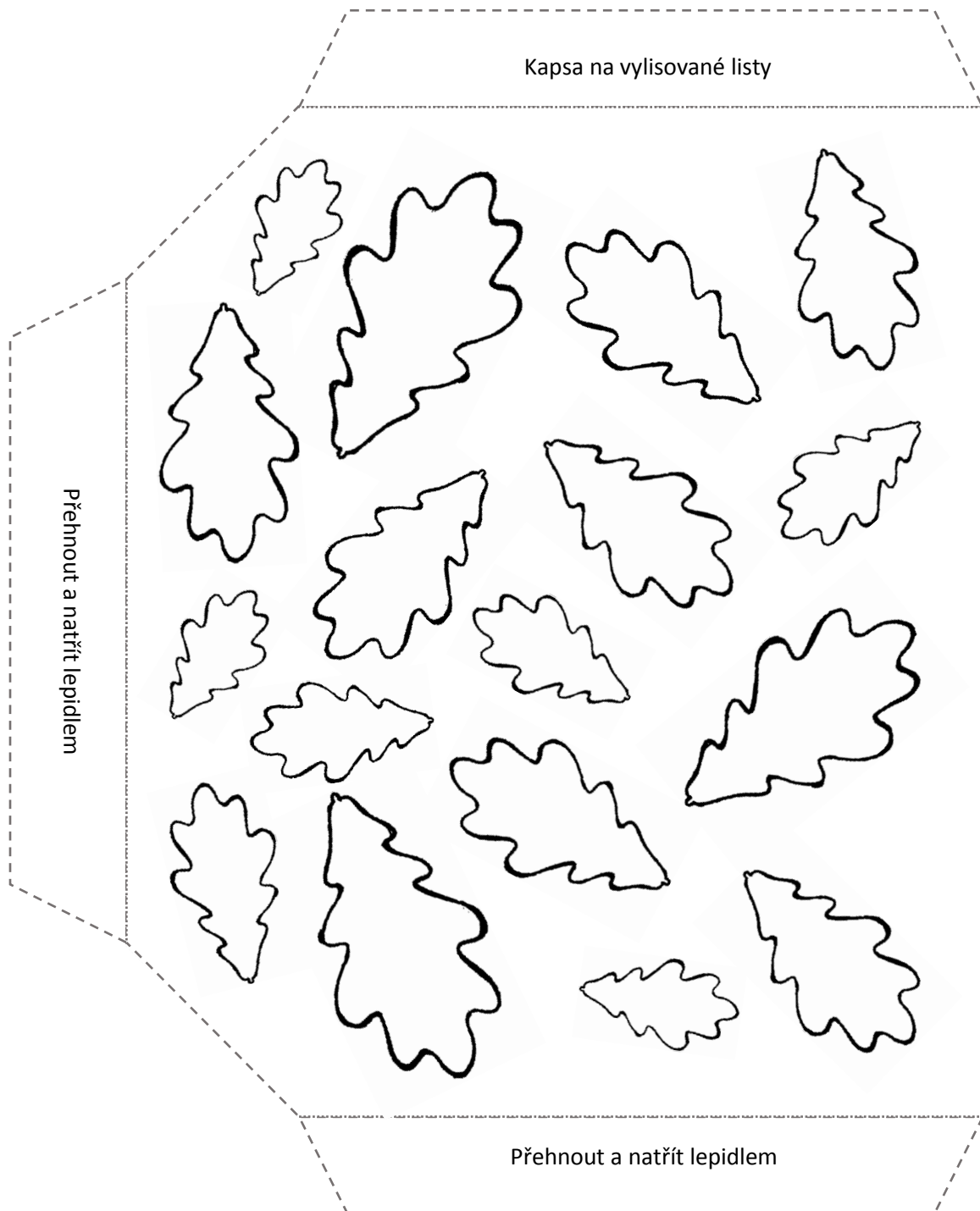

„Kapsa na vylisované listy“

(vlastní ilustrace)

Nejprve vybarvit listy dle libosti. Kapsu vystříhnout dle přerušovaných čar, ohnout dle tečkovaných čar a tyto části natřít lepidlem. Kapsu, určenou na ukládání vylisovaných listů nebo i frotáží kůry, nalepit do koruny listnatého stromu.

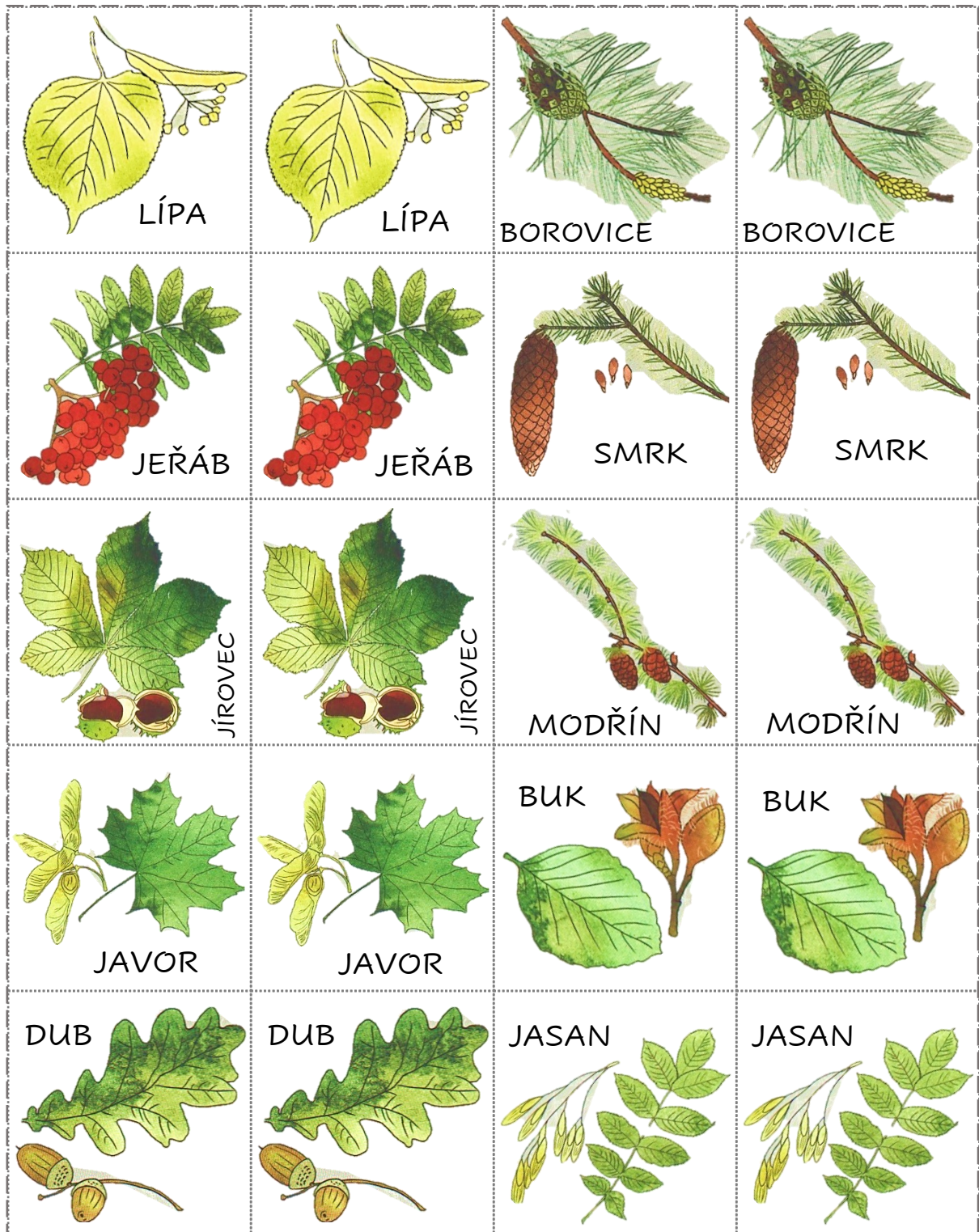
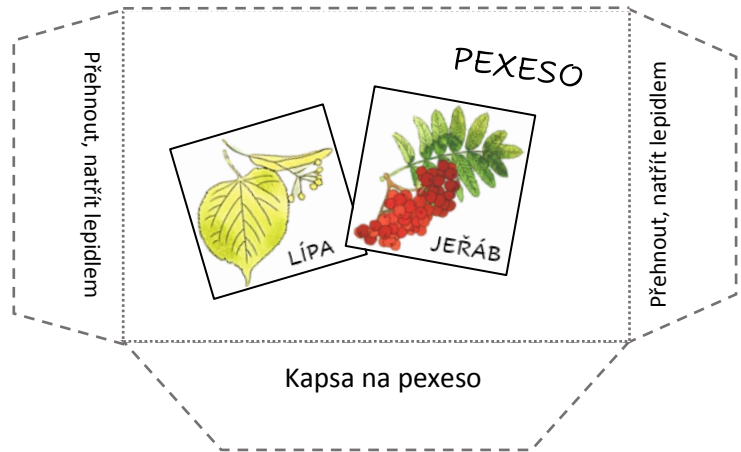

„Pexeso“

Kartičky pexesa nejprve obstříhnout dle přerušované čáry, dále přilepit na barevnou čtvrtku, poté tento celek rozstříhat na jednotlivé kartičky pexesa dle tečkované čáry.

„Kapsa na pexeso“

Kapsu obstříhnout dle přerušovaných čar, ohnout dle tečkovaných čar, popsané plochy přetřít lepidlem a přilepit do lapbooku.

„Špalíčková dvojčata“

(zdroje použitých obrázků uvedeny na konci kapitoly)

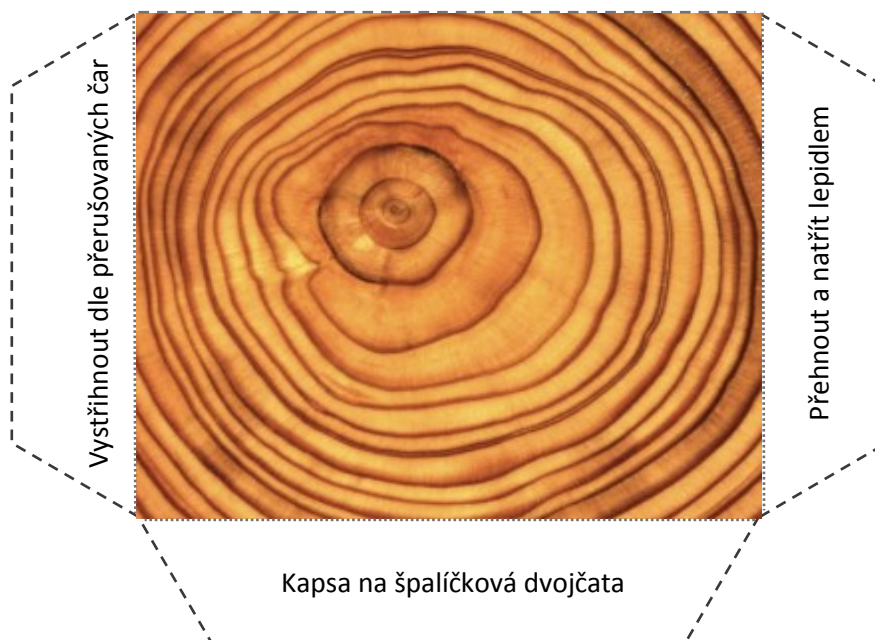
Když jsou kmeny stromů pokáceny, můžeme spatřit kroužky zvané letokruhy, které nám prozradí, jak byl strom starý. Každý rok stromu pod kůrou přiroste jeden letokruh složený ze světlého jarního a tmavšího letního proužku. Vystříhnete si špalíčky, zamíchejte a najdete mezi nimi dvojčata.

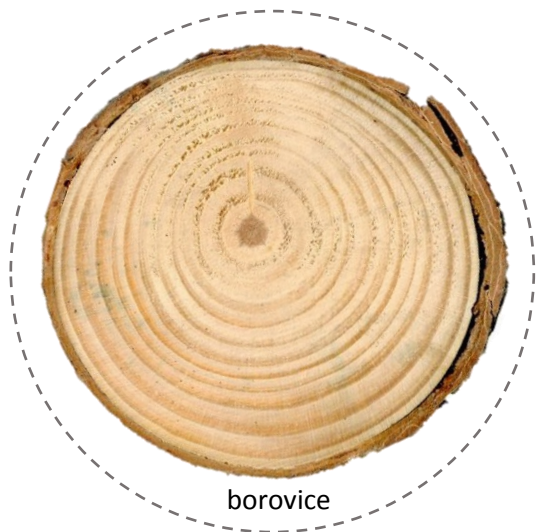
Kapsa na špalíčky

Vystříhnout dle přerušovaných čar, podle tečkovaných čar přehnout, natřít popsané části lepidlem a přilepit do lapbooku.

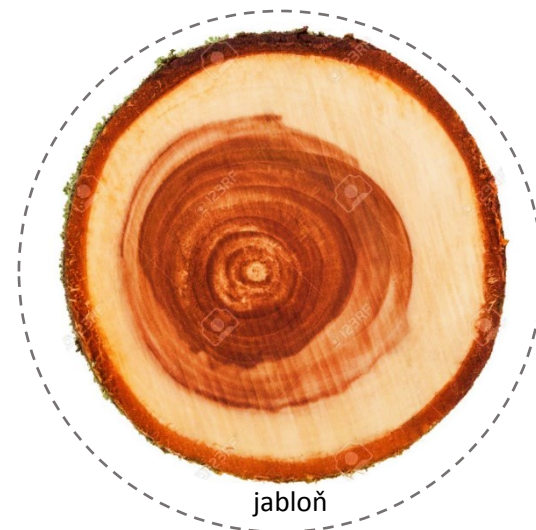
Špalíčky

Špalíčky vystříhnout podle přerušovaných čar a vložit do kapsy v lapbooku.

borovice

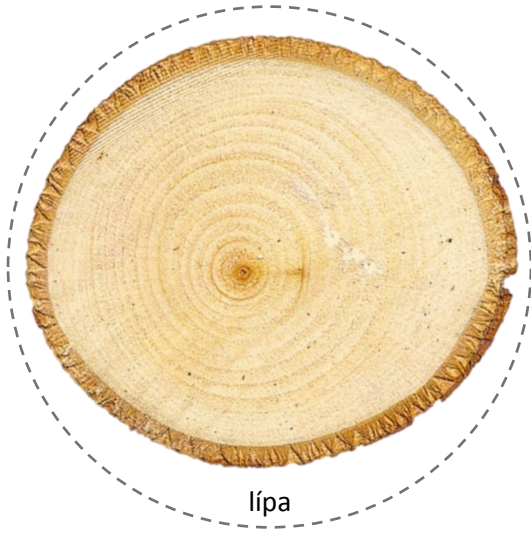

jabloň

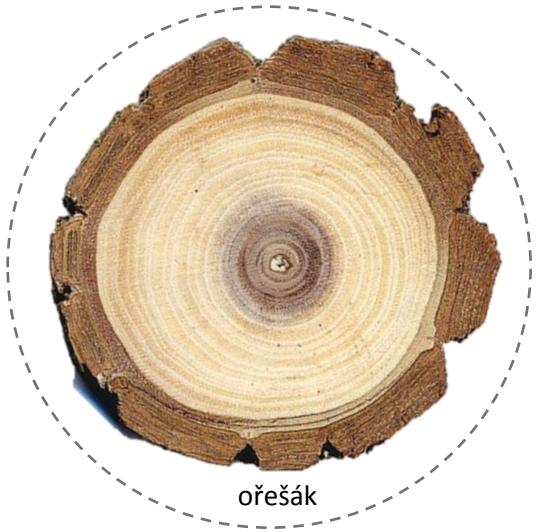

břıza

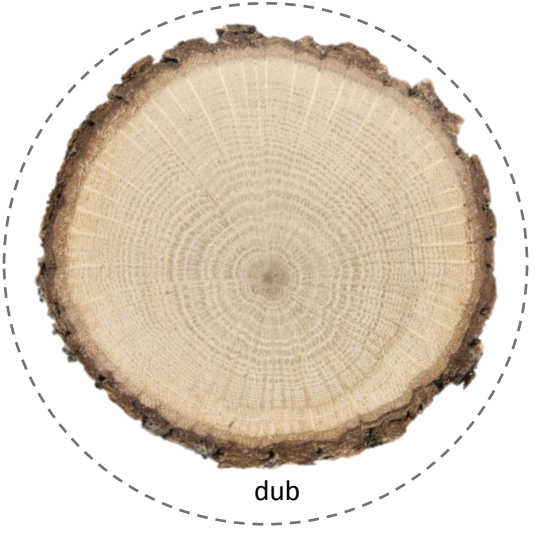

lípa

ořešák

dub

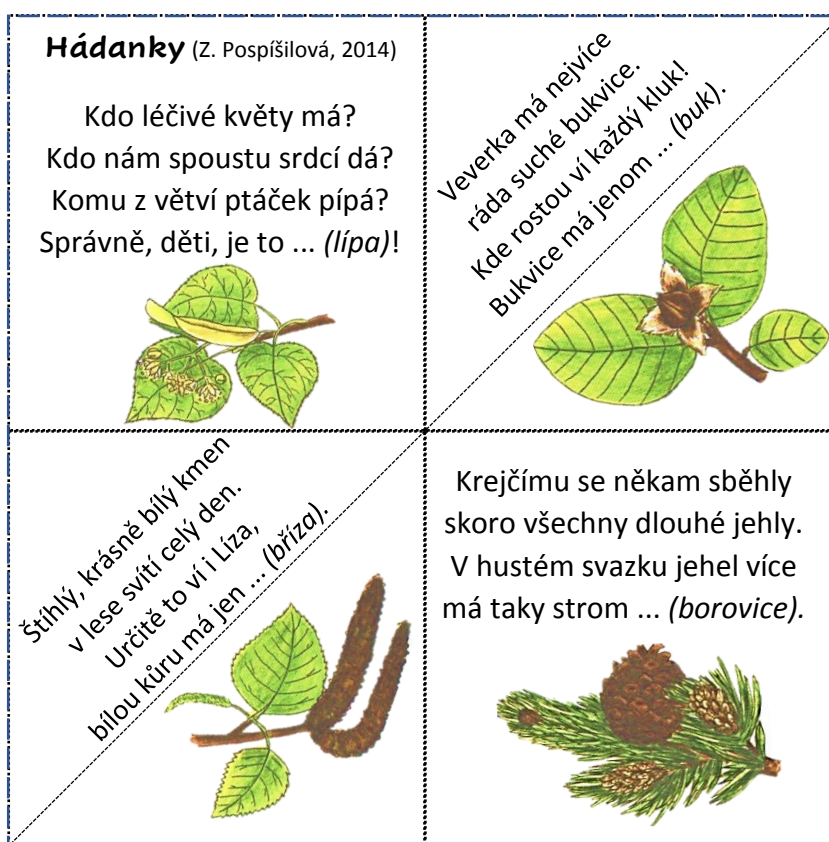
„Hádanky“

(zdroje použitých obrázků uvedeny na konci kapitoly)

Hádanky vystříhnout dle přerušované čáry. Dále přeložit dle plných čar, poté přeložit dle tečkované čáry tak, aby potištěná část byla navrch a dobře zarýhnout. V dalším kroku složit tak, aby přeložení dle tečkované čáry se setkal uprostřed mezi hádankou o lípě a borovici.

Nakonec natřeme spodní část hádanky o borovici lepidlem a přilepíme k lapbooku.

Poté, co hádanky s dětmi přečteme, je povzbuzujeme k vymýšlení vlastních hádanek o stromech například za pomoci vyrobeného pexesa, které může sloužit jako zrková opora při vymýšlení nápovědy. Dalším stupněm může být vymýšlení hádanek bez zrkové opory.

Co vypráví starý dub

Vladimíra Ottomanská (upraveno)

„No tak! Hned se pusťte a nechte toho prání“ dědečkův zvučný hlas zazněl verandou. Anička se lekla a pustila Honzíkovu hlavu a ten na oplátku přestal Aničku tahat za culíky. Jekot a řev utichl, oba se podívali na dědu. „Chováte se, jako byste měli dubové hlavy, copak ani jeden neumíte ustoupit?“ pokračoval děda. Anička se polekala. Jak to děda myslel s tou dubovou hlavou? Opatrně si ji celou začala rukama ohmatávat. Pátřala, zda neucítí nějaké hrbolky nebo výčnělky, něco jako zárodky větviček nebo listů. Děda se rozesmál! „Pojďte ke mně, zbojnící!“ zavolal, chytil Honzíka i Aničku za ruku a každého si posadil na jedno koleno. „Copak vy jste nikdy neslyšeli o tom, že dubové dřevo je tvrdé? Že dub je mohutný strom, který žije i tisíce let, je od pradávna považovaný za posvátný, že je symbolem dlouhověkosti, síly, vytrvalosti i pohostinnosti, protože v jeho kmeni nebo koruně najde útočiště spousta zvířat a ptáků? A že je opředěn řadou pověstí a legend?“ Anička s Honzíkem vrtěli hlavami, že takové věci opravdu nikdy neslyšeli. „Napadá mě“, pokračoval děda, poznali byste v lese dub?“ Děti pořád vrtěly hlavami. „Ale jak se jmenují plody dubu, na kterých si tak rádi pochutnávají divočáci, plši nebo veverky, to víte?“ zeptal se významně děda. Anička usilovně přemýšlela a pak špitla: „Dubánkové?“ Děda mlčel. Honzík zkusil: „Dubíci?“ Děda vyskočil, jako by ho píchl špendlík přímo mezi lopatky a zavolal: „A dost! Doběhněte za babičkou a poproste ji o velkou svačinu. Vezmu vás do lesa, všechno vám vysvětlím přímo na místě. Já vám dám dubánky,“ zabrumlal děda a šibalsky se usmál pod vousy. Ze zahrady vyšli zadními vrátky, která vedla přímo na lesní cestu. „Pořádně se nadechněte, to je vzdoušek, co:“ děda slastně sklonil hlavu a zhluboka se nadechl. Korunami stromů prosvítalo modré nebe. „Tak tamhle máte jednoho dubového krasavce,“ řekl a ukázal prstem na mohutný strom s obrovskou korunou. Děti se k němu rozběhly. Udýchaně oba doběhli ke stromu a položili svoje malé dlaně na rozpraskanou kůru. „Pořádně si tu kůru prohlédněte, očima i rukama, říká se jí borka. Když je dub ještě mladý, může se z jeho kůry uvařit odvar na kdejakou bolístku, odřeninu, škrábanec nebo zanícenou ránu, protože dubový odvar je hojivý. A když vás bude bolet břicho, tak si toho lektvaru trochu loknete. Listy nemůžete zaměnit s jinými, jsou krásně vykrajované. Asi jsou i náramně dobré, protože si na nich pochutnávají housenky různých denních i nočních motýlů. A teď nastražte uši zbojnící! Dub není nikdy nahatý!“ Anička vykulila oči, jak to ten děda myslí? Copak stromy jsou nahaté? Vůbec tomu nerozuměla. Naštěstí ji děda rychle vysvobodil. „Stromy se oblékají do listů a listnaté stromy na zimu svoje listy, šaty, shazují na zem. Jen dub je paličák nebo možná stydlín a nechá si svoje staré listy na sobě tak dlouho, dokud mu na jaře nevyraší nové. A tak není nikdy nahatý.“ Děda se podíval do mohutné koruny. Děti využily chvíli jeho nepozornosti a rozběhly se kolem tlustého kmene. „Pozor!“ zavolal najednou Honzík. „Málem si šlápla na houbu. Dědo, jak se jmenuje?“ „Jé, ta má tlustoučkou nohu a hnědou heboučkou hlavičku,“ radovala se Anička. Děda houbu jemně vydloubl: „Je opravdu krásná, zdravá, jmenuje se hřib dubový neboli poddubák. Vezmeme ho babičce do bramboračky,“ řekl a schoval ho do dlaně. „A jestlipak uhádnete, z jakého dřeva máme doma stůl, na který nám babička tu svoji výbornou bramboračku naservíruje?“ zeptal se dětí. „Z dubového!“ vykřikly svorně, ale hned si přikryly pusy dlaněmi. V lese se přece nekřičí. „Přesně tak, z dubového dřeva,“ potvrdil děda. „Dubové dřevo je tvrdé a vyrábí se z něj třeba parkety, sudy nebo nábytek a taky dobře snáší, když jej namočí. Dokonce i na dlouho. Proto se z něj vyrábějí konstrukce, které jsou umístěny pod vodou, třeba dřevěné mosty, lávky nebo lodě. Dub je opravdu tvrdohlavý, když je jeho dřevo pod vodou hodně dlouho, tak z toho dokonce zkamení. Tak a teď si dáme svačinku,“ usmál se děda a vyrazil směrem ke třem pařezům. „To jsou pěkné pařízky,“ radoval se dědeček, „tady si chvíli odpočineme.“ Posadili se a vybalili svačinku. „Já sedím na nejstarším pařezu, Aniččin je o trochu mladší a Honzíkův je nejmladší,“ řekl děda. Aničce vrtalo hlavou, jak to děda tak rychle poznal. „A dědo, kde jsi to přečetl?“ zeptala se. „Jestli umíš Aničko počítat, tak tě rychle naučím číst z pařezu.“ Anička přikývla a oba vyskočili a sklonili se nad pařezem. Dědeček ukázal prstem na jednotlivé kruhy, které se rýsovaly od středu až k okraji. „Vidíte ty kruhy?“ Děti přikývly. „Každý rok přibude jeden kruh, a tak je jednoduché pařezové čtení: kolik letokruhů, tolik let,“ vysvětloval děda. Měl pravdu, nejméně kruhů napočítali na Honzíkově pařezu. Najedli se, děda pomalu vstal: „Myslím, že je čas vrátit se domů.“ „Dědečku, můžu si vzít do batůžku dubové listy? Chtěla bych si je vylisovat,“ zeptala se Anička. „Listy si vzít můžeš,“ souhlasil děda. „To je dobrý nápad, vylisuj je a pak si je můžeš nalepit do sešitu. Třeba z toho vznikne celá kniha stromů!“ Anička se zaradovala: přesně tak to udělá! Aby všechno nezapomněla, bude si k listům malovat obrázky, které jí napoví.

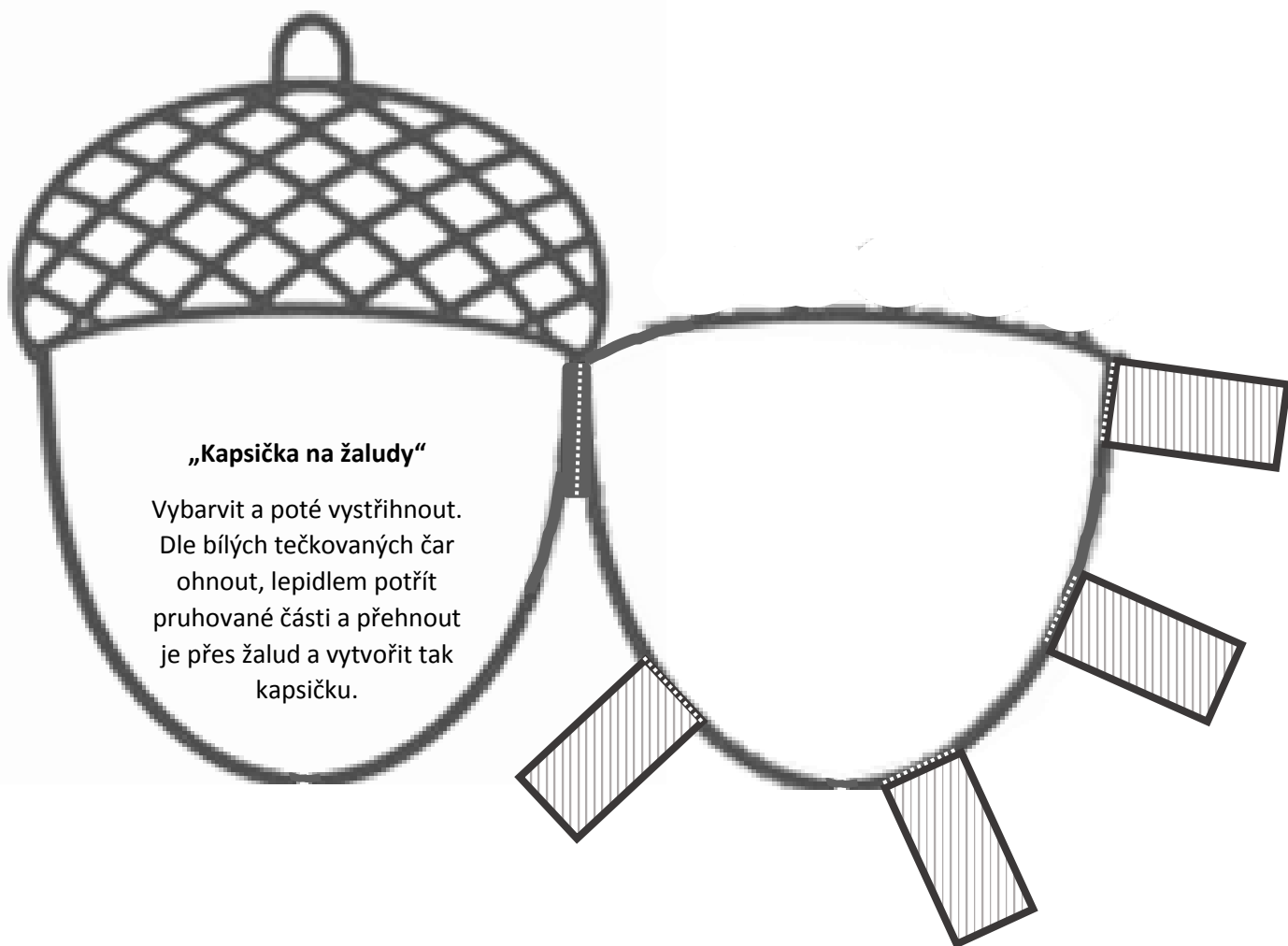
„Jak vyroste nový strom“

(zdroje použitých obrázků jsou uvedeny na konci kapitoly)

I ten nejmohutnější strom byl kdysi malým semenáčkem. Jeho život začal tak, že semínko z dospělého stromu dopadlo na zem, tam přečkalo zimu a na jaře ho probudilo teplo, voda a slunce. Tak vyroste kořínek a první lístky a semenáček je na světě.

Vybarvit čepičky žaludů, vystříhnout a vložit do kapsy v lapbooku.

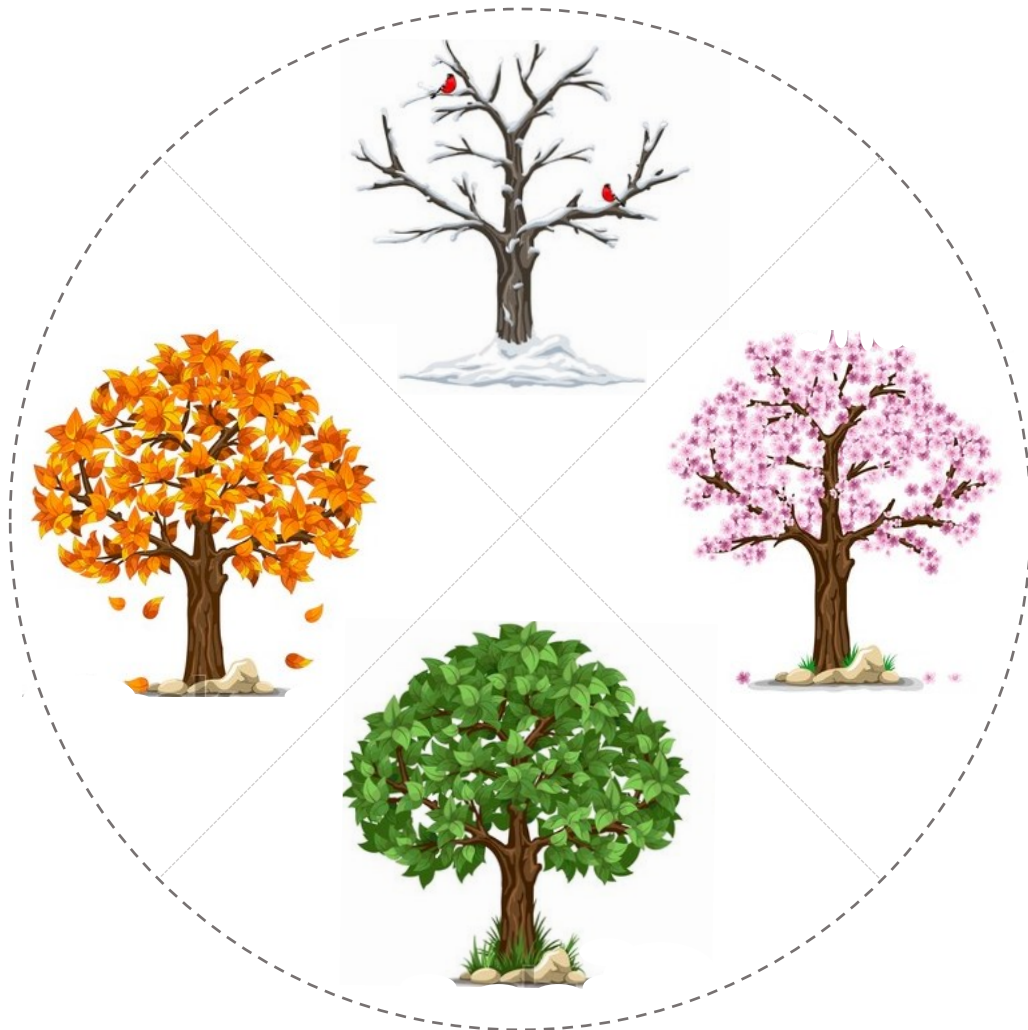

„Strom v ročních dobách“

(zdroje použitých obrázků uvedeny na konci kapitoly)

Stromy nevypadají pořád stejně, v průběhu roku mění svou podobu, u některých stromů je to méně nápadné, u jiných je to dobře vidět, třeba u ovocných stromů.

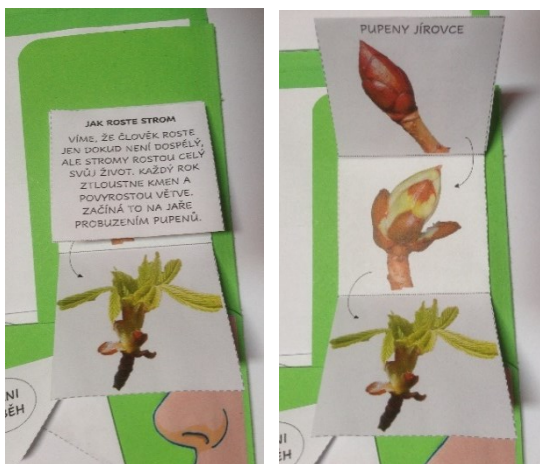
Kruh se stromy vystříhnout dle přerušovaných čar, přehnout dle tečkovaných čar na polovinu, a ještě jednou na půl. Spodní čtvrtinu skládačky (nejlépe kvetoucí strom) namazat lepidlem a přilepit k lapbooku.

„Jak roste strom“

(zdroje použitých obrázků jsou uvedené na konci kapitoly)

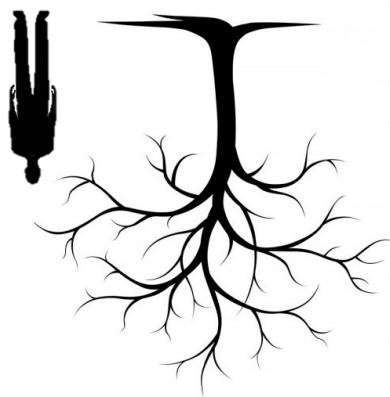
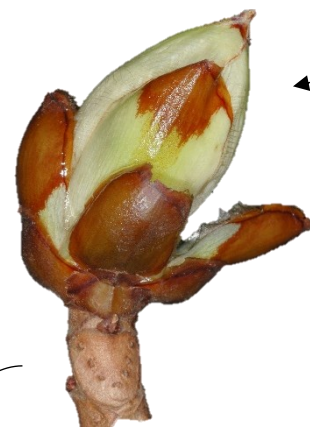
Vystříhnout dle přerušované čáry a přehnout podle tečkované. Zadní stranu části s textem přilepit k zadní straně nerozvinutého pupenu. Zadní stranu části silueta a strom přilepit k zadní části rozvinutého pupenu. Spleené části poté ohnout přes rozvíjející se pupen. Zadní stranu skládačky (rozvíjející se pupen) natřít lepidlem a přilepit do lapbooku.

JAK ROSTE STROM

VÍME, ŽE ČLOVĚK ROSTE JEN DOKUD NENÍ DOSPĚLÝ, ALE STROMY ROSTOU CELÝ SVŮJ ŽIVOT. KAŽDÝ ROK ZTLOUSTNE KMEN A POVYROSTOU VĚTVE. ZAČÍNÁ TO NA JAŘE PROBUZENÍM PUPENŮ.

PUPENY JÍROVCE

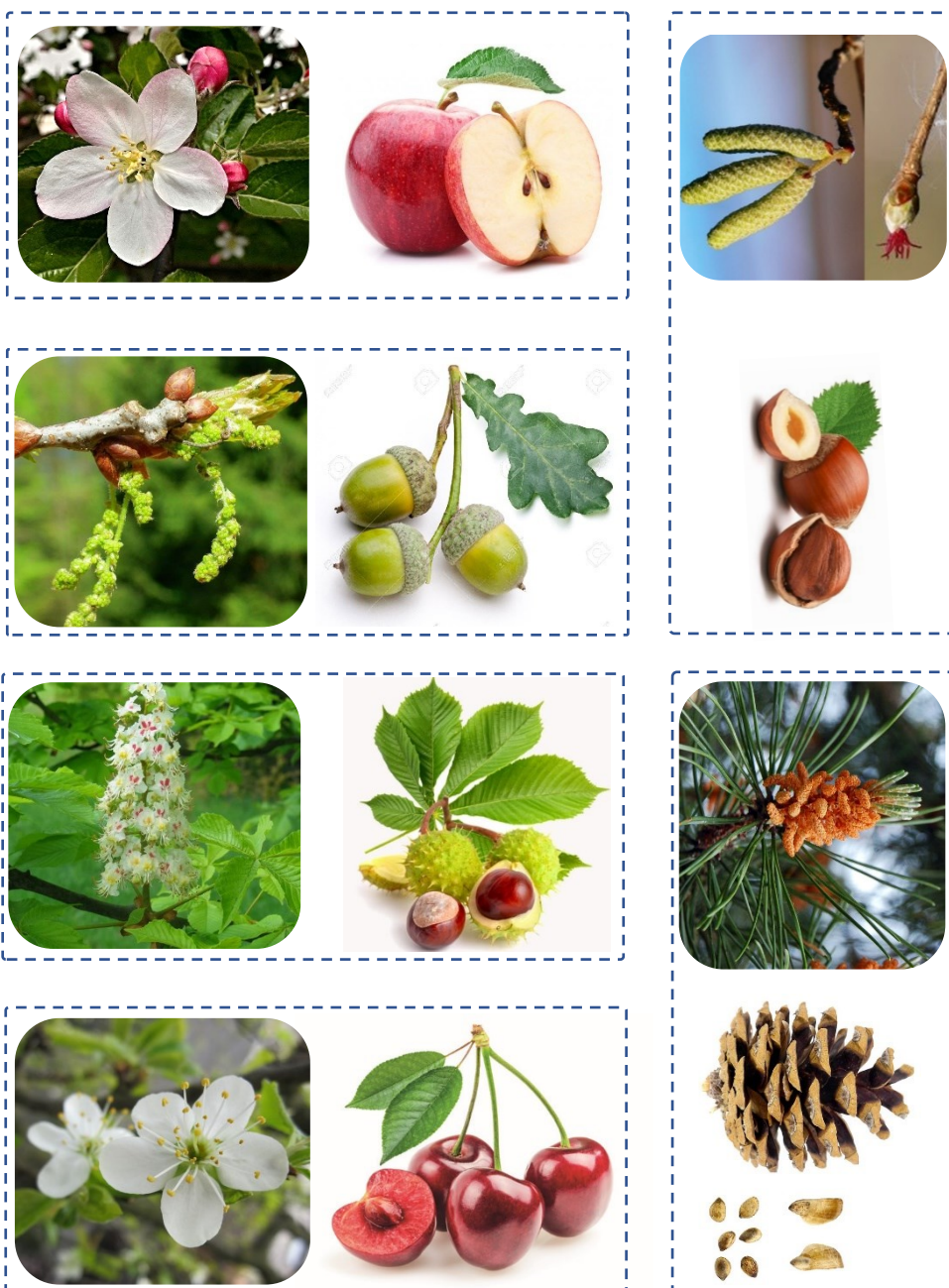

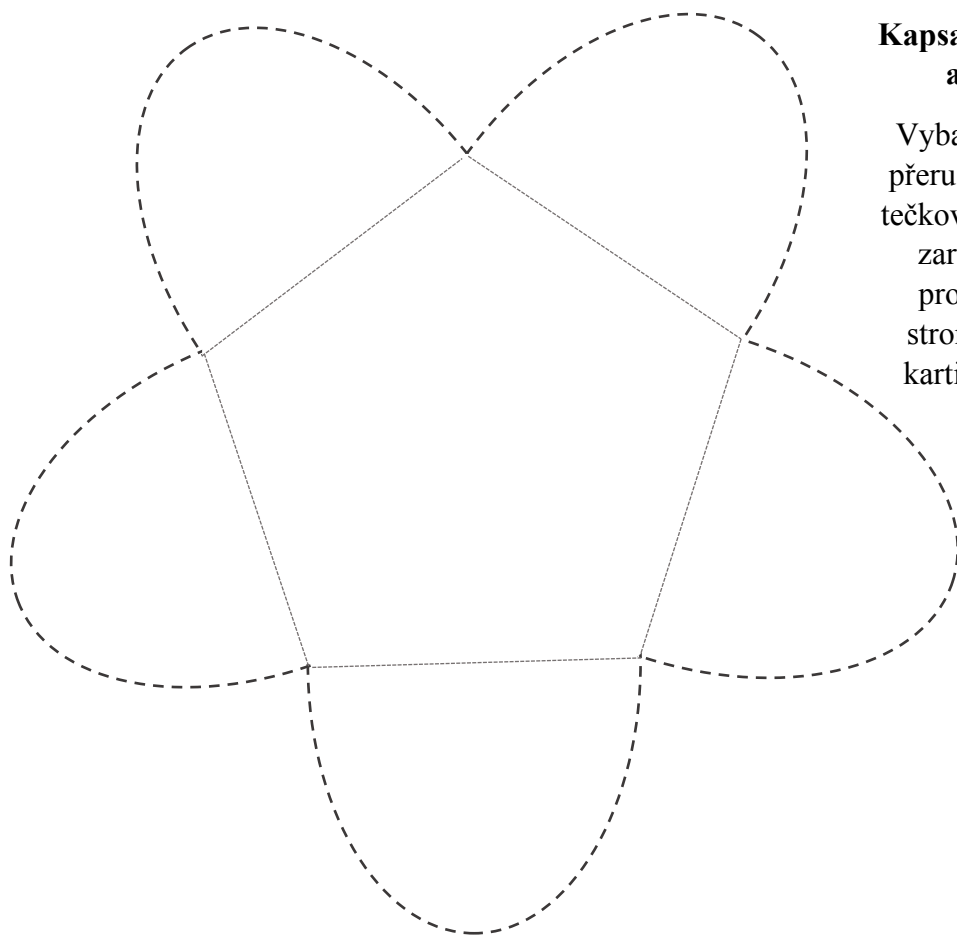
„Květy a plody stromů“

(zdroje použitých obrázků uvedeny na konci kapitoly)

Z pupenů na větvích stromů vyrůstají květy. Některé jsou výrazné a mají přilákat hmyz, který květy opyluje, jiné květy jsou méně nápadné, protože nemusí lákat hmyz a k opylení jim stačí vítr. Po opylení se začíná vyvíjet semeno, někdy je ukryté ve šťavnatém plodu, jindy třeba pod tvrdou skořápkou, jedno však mají společné, jejich úkolem je vyrůst v nový strom.

Kartičky vystřihnout dle přerušovaných čar, přeložit, natřít jednu polovinu lepidlem a slepit.

Kapsa na kartičky „Květy a plody stromů“

Vybarvit, vystříhnout dle přerušovaných čar a podle tečkovaných čar přehnout a zarýhnout. Nalepit do prostoru vedle kmene stromu a vložit dovnitř kartičky s květy a plody stromů.

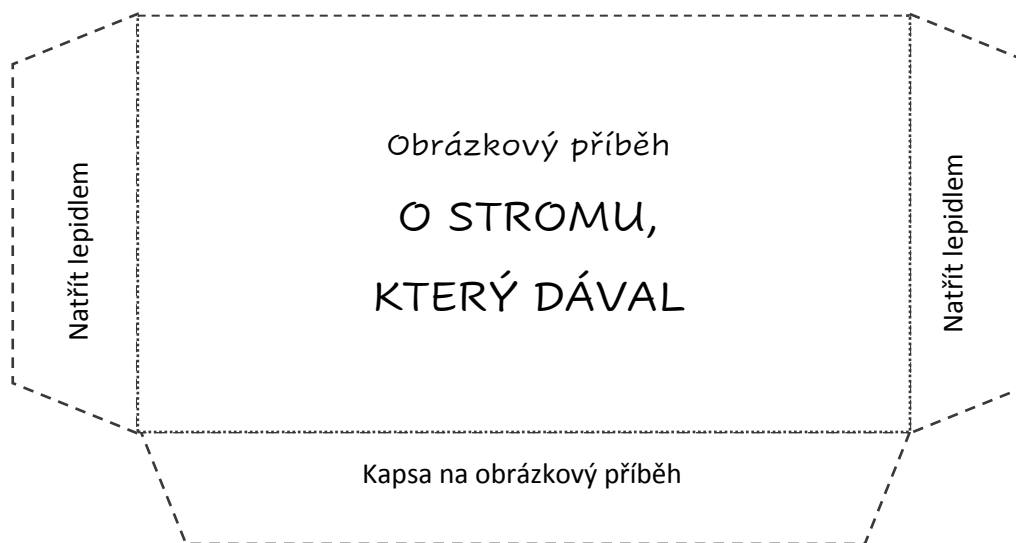

„Miniknižka: O stromu, který dával (Silverstein, 1999)“

Arch s textem miniknižky obstříhnout dle přerušované čáry, dále prostříhnout dle silnějších přerušovaných čar. Poté přeložit stranu 1 ke straně 2 a dále skládat jako harmoniku. Když je knížka složená je nutné slepit její bílé stránky k sobě, aby se nerozpadala. Na vazbu miniknižky připravit barevnou čtvrtku o rozměrech 11 x 7,5 cm, tu přeložit a do ní miniknižku vlepít.

Kapsy na miniknižku a na obrázkový příběh vystříhnout dle přerušovaných čar, dle tečkovaných čar přehnout, natřít klopou lepidlem a vlepít do lapbooku.

Kartičky s příběhem vystříhnout a vložit do kapsy v lapbooku.

O stromu, který dával

Shel Silverstein

1999

Byla jednou jedna jabloň... a ta milovala malého chlapce. Každého dne chodíval chlapec za jabloní a sbíral její listy a splétal z nich věnečky a hrál si na lesního krále. Šplhal po jejím kmeni a houpal se ve větvích

a jedl jablka. A hráli si spolu na schovávanou. A když byl unaven, spával v jejím stínu. Chlapec jabloň velmi miloval. A jabloň byla šťastná. Ale čas utíkal. A chlapec rostl jako z vody. A jabloň zůstávala často sama.

Jednoho dne přišel chlapec za jabloní, ta řekla: „Pojď, Chlapče, pojď a vyšplhej do mé koruny a houpej se v mých větvích, jez má jablka, hrej si v mém stínu a buď šťastný.“ „Už jsem velký na to, abych si hrál,“ řekl chlapec.

1

2

3

4

8 „Chci ženu a děti, a proto potřebuji dům. Můžeš mi dát dům?“ „Nemám žádný dům,“ řekla jabloň. „Mým domem je les, ale můžeš ořezat mě větve a postavit z nich dům. Potom budeš šťastný.“

7 zašuměla radostí a řekla: „Pojď, Chlapče, vyšplhej do mé koruny, houpej se v mých větvích a buď šťastný.“ „Nemám čas ležet po stromech,“ řekl chlapec. „Chci dům, aby mi bylo teplo,“ řekl.

6 šťastný. „A tak chlapec vylezl na strom, natrhal jablka a odnesl si je pryč. A jabloň byla šťastná. Avšak chlapec se dlouho nevracel... a jabloň byla smutná. Až jednoho dne se chlapec vrátil. Jabloň

5 „Chtěl bych peníze. Můžeš mi nějaké dát?“ „Je mi líto,“ řekla jabloň, „ale já nemám peníze. Mám jen listy a jablka. Vezmi si má jablka, Chlapče, a prodej je ve městě. Potom budeš mít peníze a budeš

A tak chlapec ořezal větve jabloně a odnesl je pryč, aby postavil dům. A jabloň byla šťastná. Avšak chlapec se dlouho nevracel. A když se konečně vrátil,

jabloň nemohla samým štěstím ani promluvit. „Pojď, Chlapče,“ šeptala, „pojď a hrej si.“ „Jsem příliš starý a smutný na to, abych si hrál,“ řekl chlapec. „Chci loďku, která mě

odnese daleko odtud. Můžeš mi dát loď?“ „Vezmi si můj kmen a postav z něj loď,“ řekla jabloň. „Potom můžeš odplout... a být šťastný.“ A tak chlapec porazil její kmen, udělal loďku a odplul.

A jabloň byla šťastná, i když ne tak docela. A po dlouhé době přišel chlapec znovu. „Je mi líto, Chlapče,“ řekla jabloň, „ale nemám už nic, co bych ti mohla dát... Už nemám žádná jablíčka.“

9

10

11

12

16 nejvíce se narovnal, „víš, starý párez je dobrý k sezení a odpočinku. Pojď, Chlapče, sedni si. Sedni si a odpočívej.“ A tak si chlapec sedl a odpočíval. A jabloň byla šťastná.

15 ale už nemám nic. Jsem jenom starý párez. Je mi to moc líto...“ „Už toho mnoho nepotřebuji,“ řekl chlapec, „snad jen sednout si a odpočívat. Jsem velmi unaven.“ „Víš,“ řekla jabloň a co

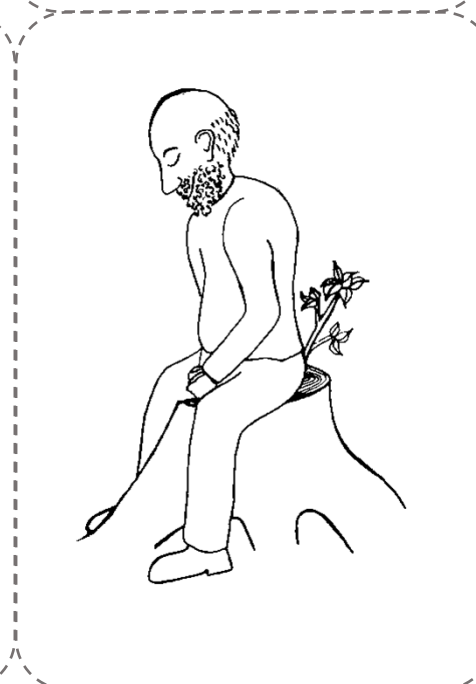
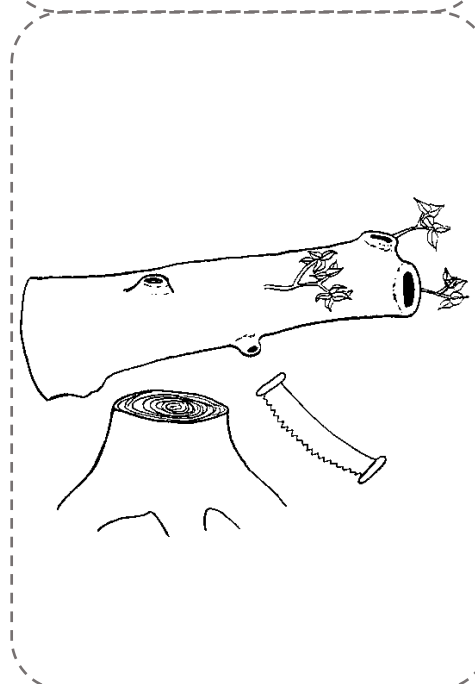
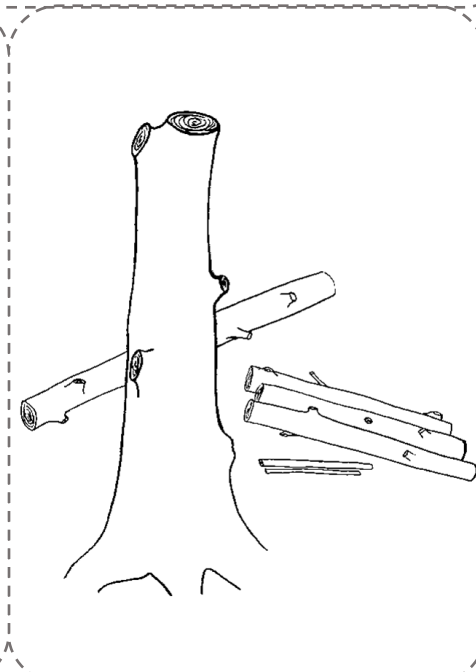
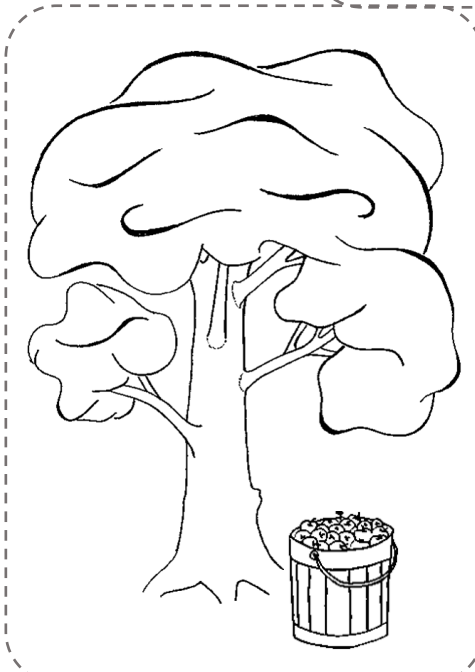
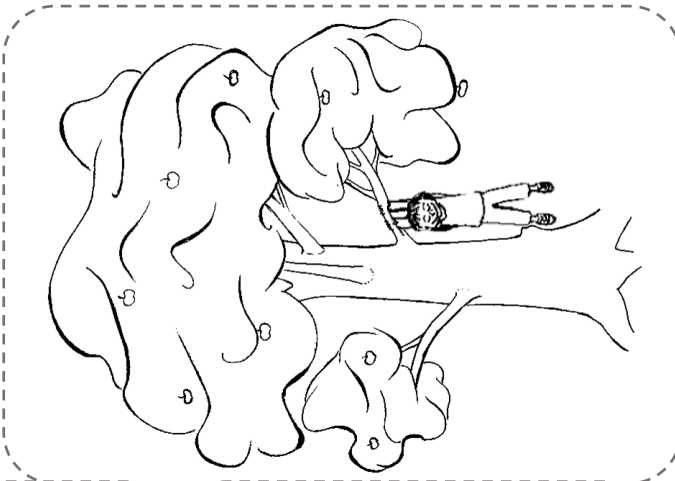
14 „Už nemám ani svůj kmen,“ řekla jabloň. „Nemůžeš vyšplhat...“ „Nemůžeš si v na to, abych šplhal,“ řekl chlapec. „Mrzí mě to,“ vzdychla jabloň. „Kéž bych ti mohla něco dát...“

13 „Mé zuby jsou příliš slabé na jablka,“ řekl chlapec. „Už nemám žádně větve,“ řekla jabloň. „Nemůžeš si v nich hrát...“ „Jsem příliš starý na to, abych si hrál,“ řekl chlapec.

**„Obrázkový příběh
O stromu, který
dával“**

(vlastní ilustrace)

Kartičky s příběhem
vystřihnout a vložit
do kapsy v lapbooku.

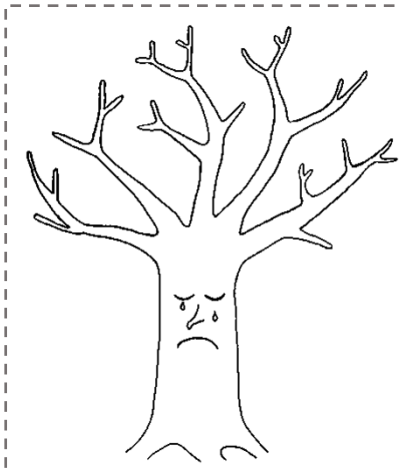

„Co stromům škodí“

(zdroje použitých obrázků jsou uvedeny na konci kapitoly)

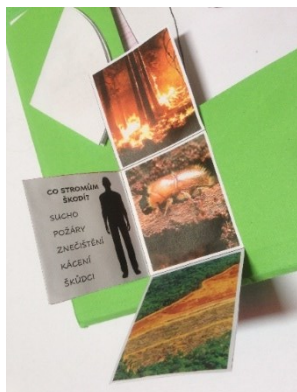
Stromy k životu potřebují kromě dalšího také vodu. Když je sucho, stromy se trápí, usychají, nejsou schopné bránit se různým škůdcům a vyprahlý les snadno podlehne požáru. Stromům škodí také dešťová voda znečištěná továrnami a auty, která stromům spaluje listy a ty usychají. Velkým problémem je také masové kácení lesů.

Nejprve vystříhnout dle přerušované čáry a prostříhnout dle červených přerušovaných čar. Poté ohnout dle tečkovaných čar a slepit k sobě obrázky sucha a požáru, dále obrázek smutného stromu a lidské siluety a naposled obrázek továrny a vykáceného lesa. Zadní stranu obrázku kůrovce namazat lepidlem a přilepit k lapbooku poté složit nejprve zavřít obrázek továrny, poté sucho, a nakonec přiklapnout obrázkem smutného stromu.

CO STROMŮM ŠKODÍ?

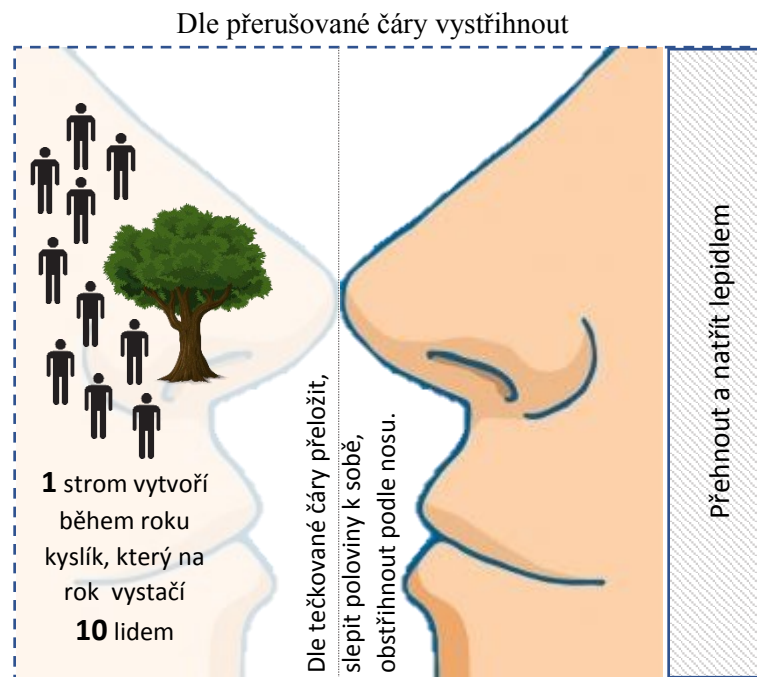
SUCHO
POŽÁRY
ZNEČIŠTĚNÍ
KÁCENÍ
ŠKŮDCI

„Vzduch, který dýcháme“

(zdroje použitých obrázků jsou uvedené na konci kapitoly)

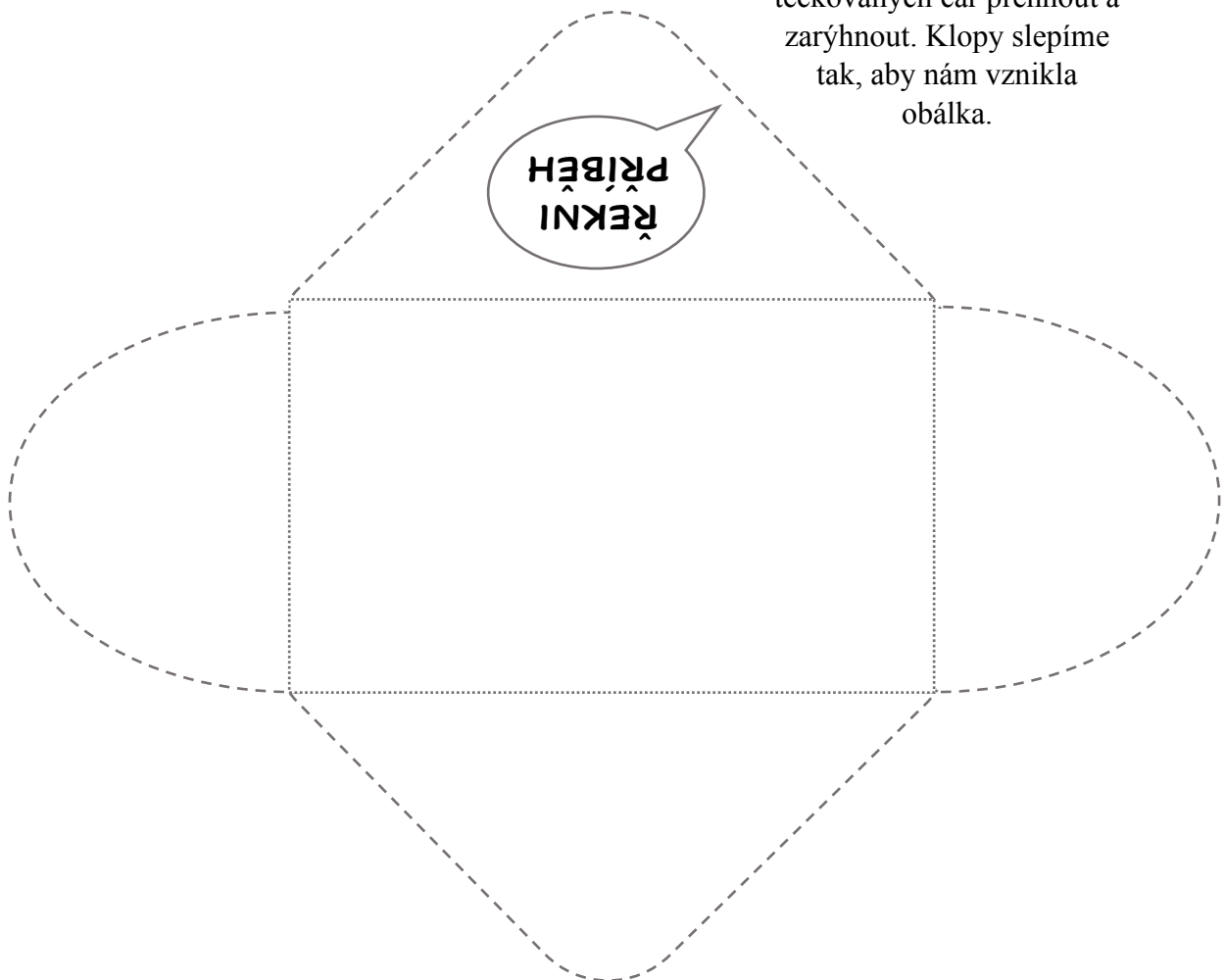
Stromy při výrobě své potravy do ovzduší vypouští kyslík, který lidé i další živočišné potřebují k životu, k dýchání. Jeden vzrostlý strom dokáže vytvořit za jeden rok tolik kyslíku, že to k dýchání vystačí deseti lidem na celý rok.

Obálka na obrázky „Řekni příběh“

Obálku vystříhnout dle přerušovaných čar a podle tečkovaných čar přehnout a zarýhnout. Klopy slepíme tak, aby nám vznikla obálka.

„Řekni příběh“

Obrázky
vystříhnout, vložit
do obálky. Z pěti
vylosovaných
obrázků vymyslet
a odvyprávět
příběh, v němž by
se všech pět
předmětů
objevilo.

Zdroje použité literatury

BAJEROWICZ, Katarzyna, 2019. *Strom*. Praha: Fragment. ISBN 978-80-253-4047-9.

BURNIE, David, c2010. *Stromy: od semínka k rozlehlému lesu*. Ilustroval Rob DAVIS. Praha: Slovart. Objevy bez hranic. ISBN 978-80-7391-428-8.

CLARKE, Phillip, c2009. *Stromy*. Praha: Slovart. Objevuj. ISBN 9788073911942.

GREEN, Jen, 2020. *Stromy: jejich kouzlo a tajemství*. Ilustroval Claire MCELFRICK, přeložil Petr ROTH. Praha: Euromedia Group. Pikola). ISBN 978-80-242-6441-7.

MITCHELL, Alan, ROYSTON, Angela, ed., 2004. *Stromy: dětský atlas : vše o stromech : náměty pro pokusy*. 2. vyd. Ilustroval David MORE. Havlíčkův Brod: Fragment. ISBN 80-7200-906-0.

OTTOMANSKÁ, Vladimíra, 2020. *Rok stromů: celoroční program pro MŠ*. Ilustroval Patricie KOUBSKÁ. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1658-2.

POSPÍŠILOVÁ, Zuzana, 2014. *Hádám, hádáš, hádáme*. Vyd. 4. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0734-4.

SILVERSTEIN, Shel, 1999. *O stromu, který dával*. Ilustroval Tomáš TREJBAL, ilustroval Dominik BÖHM. Ostrava: Librex. ISBN 80-7228-102-X.

Zdroje použitých obrázků v lapbooku Stromy

Úvodní kresby stromu, kmene, jehličnanů: vlastní kresby

Zdroje obrázků použitých v části „Dutina stromu“

Kuna

adresa obrázku: <https://magazinplus.cz/content/images/5d/74/5d74cdc6c78b5-918.jpg>

web: <https://hobby.magazinplus.cz/918-kuna-dokaze-zpusobit-spoustu-skod-jak-na-ni-vyzrat-a-setrne-ji-vystrnadit-z-domu.html>

Pušík

adresa obrázku: http://oldcso.birdlife.cz/www.cso.cz/wpimages/foto/D-Strix_aluco03.jpg

web: <http://oldcso.birdlife.cz/index.php?ID=1660>

Veverka

adresa obrázku: <https://img.ceskestavby.cz/cache/1200x1200-1/i.ceskyinternet.cz/clanky/odstavce/28819-587591-1-shutterstock-743935096.jpg>

web: <https://www.ceskestavby.cz/clanky/prilakat-na-svou-zahradu-veverky-neni-tezke-podminkou-jsou-dobrotu-a-nejaky-vyssi-strom-28819.html>

Včely

adresa obrázku: <https://www.quark.sk/wp-content/uploads/2020/04/5.jpg>

web: <https://www.quark.sk/preziju-bez-nas/>

Datel

web: <https://living.iprima.cz/zahrada/datel-zluna-strakapoud-rozdily>

adresa obrázku: https://cdn.administrace.tv/2021/11/02/small_21/d203d31767a0c6eef0ee7451a901a9f0.jpg

Zdroje použitých obrázků v části „Pařez“

Kreslený pařez: vlastní kresba

Zlatohlávek skvostný

web: https://portal.nature.cz/publik_syst/nd_nalez-public.php?idTaxon=108542

adresa obrázku:

<https://fotoarchiv.nature.cz/showImage.php?image=152984109546657d.jpg&phototype=919c8b643b7133116b02fc0d9bb7df3f>

Roháč

web: <http://www.d-photo.cz/foto/foto-2646>

adresa obrázku: http://www.d-photo.cz/photo/upload/2646_detail.jpg

Střevlík

web: <https://vysehradskej.cz/brouci-v-praze-2/>

adresa obrázku: <https://vysehradskej.cz/wp-content/uploads/2018/12/2-1-1200x577.jpg>

Lesák rumělkový

web: https://www.researchgate.net/figure/Habitus-de-Cucujus-cinnaberinus-Scopoli-1763-La-Wantzenau-Bas-Rhin-8-iv-2014_fig1_264629991

adresa obrázku:

<https://www.researchgate.net/profile/Fuchs-Ludovic/publication/264629991/figure/fig1/AS:295946878504966@1447570642484/Habitus-de-Cucujus-cinnaberinus-Scopoli-1763-La-Wantzenau-Bas-Rhin-8-iv-2014.png>

Mech

web: <https://www.originalni-zahrada.cz/Mech-plochy-0-5-kg-d358.htm>

adresa obrázku:

https://www.originalni-zahrada.cz/fotky28347/fotos/_vyr_358_MOU3100-4-musgo-plano.jpg

Lišejník

web: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Li%C5%A1ejn%C3%ADk>

adresa obrázky:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/70/Xanthoria_parietina_%2806_03_31%29.jpg/800px-Xanthoria_parietina_%2806_03_31%29.jpg

Zdroje použitých obrázků v části „Pexeso“

Obrázky listů a jejich plodů: BAJEROWICZ, Katarzyna, 2019. *Strom*. Praha: Fragment. ISBN 978-80-253-4047-9.

Zdroje použitých obrázků v části „Špalíčková dvojčata“

Kapsa – letokruhy

web: https://www.idnes.cz/technet/veda/archeologie-kolin-mladsi-doba-kamenna-cesko.A170811_113641_veda_mla

adresa obrázku: https://www.idnes.cz/technet/veda/archeologie-kolin-mladsi-doba-kamenna-cesko.A170811_113641_veda_mla/foto

Ořešák

web: <https://www.acornnaturalists.com/products/plant-worlds/tree-rounds/walnut-black-tree-round.html> adresa

obrázku: <https://www.acornnaturalists.com/pub/media/catalog/product/t/-/t-6363.jpg>

Dub

adresa obrázku: <https://www.acornnaturalists.com/pub/media/catalog/product/t/-/t-25263.jpg>

web: <https://www.acornnaturalists.com/oak-white-tree-round.html>

Borovice

web: <https://www.acornnaturalists.com/products/plant-worlds/tree-rounds/pine-gray-tree-round.html>

adresa obrázku: <https://www.acornnaturalists.com/pub/media/catalog/product/t/-/t-21116.jpg>

Jabloň

web: https://www.123rf.com/photo_55381479_cross-section-of-apple-tree-trunk-showing-growth-rings-isolated-on-white-backgroundisolated.html

adresa obrázku: <https://previews.123rf.com/images/photozi/photozi1603/photozi160300016/55381479-cross-section-of-apple-tree-trunk-showing-growth-rings-isolated-on-white-backgroundisolated.jpg>

Bříza

web: <https://www.acornnaturalists.com/products/plant-worlds/tree-rounds/birch-tree-round.html> adresa obrázku:

<https://www.acornnaturalists.com/pub/media/catalog/product/t/-/t-22144.jpg>

Lípa

web: <https://www.acornnaturalists.com/products/plant-worlds/tree-rounds/basswood-tree-round.html> adresa

obrázku: <https://www.acornnaturalists.com/pub/media/catalog/product/t/-/t-6366.jpg>

Zdroje obrázků použitých v části „Hádanky“

Fotografie složených hádanek: vlastní foto

Obrázek lípa, buk, bříza, borovice: POSPÍŠILOVÁ, Zuzana, 2014. *Hádám, hádáš, hádáme*. Vyd. 4. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0734-4.

Zdroje obrázků v části „Jak vyroste nový strom“

Obrys žaludu, autorkou upraven

web: <https://www.istockphoto.com/pl/wektor/zarys-%C5%BCo%C5%82%C4%99dzi-izolowany-kontur-%C5%BCo%C5%82%C4%99dzi-na-bia%C5%82ym-tle-gm1283172811-380675317>

adresa obrázku: <https://media.istockphoto.com/vectors/acorn-outline-isolated-acorn-outline-on-white-background-vector-id1283172811?s=612x612>

Obrázky růstu dubu: upravenou autorkou, dostupné z: BAJEROWICZ, Katarzyna, 2019. *Strom*. Praha: Fragment. ISBN 978-80-253-4047-9.

Zdroje použitých obrázků v části „Strom v ročních dobách“

Strom jaro, léto, podzim, zima

web: <https://www.shutterstock.com/it/image-vector/tree-four-seasons-spring-summer-autumn-245503708>

adresa obrázku: <https://image.shutterstock.com/image-vector/tree-four-seasons-spring-summer-600w-245503708.jpg>

Zdroje obrázků v části „Jak roste strom“

Pupen zavřený

web: <https://www.zahrada-cs.com/ei/cz/00047-A1-j%C3%ADrovec-ma%C4%8Fal/>

adresa obrázku: https://www.zahrada-cs.com/images_forum/gallery/1332/14346-aesculus-hippocastanum-00047-020812-153763.jpg

Pupen otevírající se (autor Vladimír Motyčka)

web:

[https://www.botanickafotogalerie.cz/fotogalerie.php?lng=cz&latName=Aesculus%20hippocastanum&czName=j%C3%ADrovec%20ma%C4%8Fal%20\(%E2%80%9Cko%C5%88sk%C3%BD%20ka%C5%A1tan%E2%80%9D\)&title=j%C3%ADrovec%20ma%C4%8Fal%20\(%E2%80%9Cko%C5%88sk%C3%BD%20ka%C5%A1tan%E2%80%9D\)%20%20Aesculus%20hippocastanum&showPhoto_variant=photo_description&show_sp_descr=true&spec_syntax=species&sortby=cz](https://www.botanickafotogalerie.cz/fotogalerie.php?lng=cz&latName=Aesculus%20hippocastanum&czName=j%C3%ADrovec%20ma%C4%8Fal%20(%E2%80%9Cko%C5%88sk%C3%BD%20ka%C5%A1tan%E2%80%9D)&title=j%C3%ADrovec%20ma%C4%8Fal%20(%E2%80%9Cko%C5%88sk%C3%BD%20ka%C5%A1tan%E2%80%9D)%20%20Aesculus%20hippocastanum&showPhoto_variant=photo_description&show_sp_descr=true&spec_syntax=species&sortby=cz)

adresa obrázku:

https://www.botanickafotogalerie.cz/highslide/images/extra_large/172/Aesculus_hippocastanum28.jpg

Pupen rozvinutý

web: https://galerie.kolas.cz/flora/flora_01/flo_0102.htm

adresa obrázku: https://galerie.kolas.cz/flora/flora_01/obr/02408040.jpg

Člověk silueta

web: <https://www.shutterstock.com/cs/video/clip-3005101-silhouette-man-walking>

adresa obrázku: <https://ak.picdn.net/shutterstock/videos/3005101/thumb/1.jpg>

Strom kreslený

web: <https://dantek.cz/strom-zivota-1-bez-listku-bez-ramu>

adresa obrázku:

<https://dantek.cz/image/cache/catalog/produkty/Svatebn%C3%AD%20strom/1%20%C4%8Dern%C3%BD%20b ez%20pt%C3%A1%C4%8Dk%C5%AF%20pro%20n%C3%A1hled%20s%20textem-954x800.jpg>

Zdroje použitých obrázků v části „Květy a plody“

Květ jabloně

web: <https://pixabay.com/cs/photos/jablo%C5%88-kv%C4%9Bt-jarn%C3%AD-poup%C4%9B-list-329277/>

adresa obrázku: https://cdn.pixabay.com/photo/2014/04/21/18/21/apple-tree-329277_960_720.jpg

Jablko

web: <https://m.instory.cz/gallery-hobby/6/2934>

adresa obrázku: <https://img.instory.cz/content/images/5c/1c/5c1c96073ad56-2934.jpg>

Květ dubu

web: <https://botanika.wendys.cz/index.php/14-herbar-rostlin/606-quercus-robur-dub-letni>

adresa obrázku: https://botanika.wendys.cz/images/stories/607/O607_1.jpg

Žalud

web: https://www.123rf.com/photo_14879031_acorn-with-leaf-on-a-white-background-.html?vti=m6wg03oa5o5addr42e-1-12

adresa obrázku: <https://previews.123rf.com/images/volff/volff1208/volff120800005/14879031-eichel-mit-blatt-auf-einem-wei%C3%9Fen-hintergrund-.jpg>

Květ jírovce

web: <https://www.biolib.cz/cz/image/id3127/>

adresa obrázku: <https://www.biolib.cz/IMG/GAL/3127.jpg>

Kaštan

web: <https://www.vitalia.cz/clanky/jak-si-nesplest-kastan-jedly-s-tim-konskym-s-tim-jedovatym/>

adresa obrázku: <https://i.iinfo.cz/images/342/konsky-kastan-1.jpg>

Květ třešně

web: <https://wiki.rvp.cz/Kabinet/Obrazky/P%C5%99%C3%ADroda/Stromy/T%C5%99e%C5%A1e%C5%88>

adresa obrázku: http://wiki.rvp.cz/@api/deki/files/10447/=IMG_4081.JPG?size=webview

Třešně

web: <https://www.floranazahrade.cz/abyste-tresne-sklizeli-nekolik-tydnu/>

adresa obrázku: <https://www.floranazahrade.cz/wp-content/uploads/2017/05/Image002-10.jpg>

Květ borovice

web: <https://izahradkar.cz/zahrada/okrasne-rostliny/dreviny/jehlicnany-kvetou-tajne-prozradi-vetrosnubny-pyl/>

adresa obrázku: <https://izahradkar.cz/wp-content/uploads/2020/05/Borovice-ma-sisky-a-samci-kvetenstvi-foto-I.-Dvorak-640x443.jpg>

Šiška borovice

web: <https://jltm.webnode.cz/borovice/>

adresa obrázku: <https://d6scj24zvfbo.cloudfront.net/356e21a43ee0d0446a83ef059c4da597/200000374-59ddd59de0/700/borovice-69.jpg?ph=87e267f535>

Líska samčí květy

web: <https://botanika.wendys.cz/index.php/14-herbar-rostlin/644-corylus-avellana-liska-obecna>

adresa obrázku: <https://botanika.wendys.cz/cache/preview/76ebc037a7859403a7d932b900449382.jpg>

Líska samičí květe

web: <https://botanika.wendys.cz/index.php/14-herbar-rostlin/644-corylus-avellana-liska-obecna>

adresa obrázku: <https://botanika.wendys.cz/cache/preview/a4926d6240e6b6052d514f7e17b570af.jpg>

Lískové ořechy

web: <https://www.slevomat.cz/akce/1009803-liskove-orechy-pro-doplneni-energie>

adresa obrázku: <https://slevomat.sgcdn.cz/images/t/660/51/17/5117643-27c2ad.jpg>

Kapsa na obrázky květů a plodů: vlastní obrázek

Zdroje použitých obrázků v části „Miniknižka – O stromu, který dával“

Text miniknižky: SILVERSTEIN, Shel, 1999. *O stromu, který dával*. Ilustroval Tomáš TREJBAL, ilustroval Dominik BÖHM. Ostrava: Librex. ISBN 80-7228-102-X.

Kapsička na knížku a obrázkový příběh: vlastní kresba

Obrázkový příběh: vlastní kresba

Zdroje použitých obrázků v části „Co stromům škodí“

Fotografie složené skládačky „Co stromům škodí: vlastní fotografie

Člověk

web: <https://www.shutterstock.com/cs/video/clip-3005101-silhouette-man-walking>

adresa obrázku: <https://ak.picdn.net/shutterstock/videos/3005101/thumb/1.jpg>

Sucho

web: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/k-mexiku-se-blizi-hurikan-mohl-by-pomoci-rekordne-vyprahle-zemi.A090831_120742_zahranicni_btw

adresa obrázku: https://1gr.cz/fotky/idnes/09/084/gal/BTW2d79b3_sucho_v_mexiku.JPG

Kůrovec

web: <https://www.drevostavby.cz/vse-o-drevostavbach/jak-na-drevostavbu/na-co-si-dat-pozor/5333-ohrozuje-kurovec-i-drevostavby>

adresa obrázku: <https://www.drevostavby.cz/images/stories/web-clanky/ohrozuje-kurovec-i-drevostavby/kurovec-lps-typographus.jpg>

Požár

web: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/hasici-dnes-na-nekolika-mistech-likvidovali-pozary-lesa-komplikoval-je-vitr>

adresa obrázku: https://aa.ecn.cz/img_upload/e6ffb6c50bc1424ab10ecf09e063cd63/wildfire-1105209_960_720_1.jpg

Kácení

web: <https://zoommagazin.iprima.cz/priroda/zkaza-amazonsky-destny-prales>

adresa obrázku: <https://c3.primacdn.cz/sites/default/files/9/c1/5245580-istock-123252122.jpg>

Továrna

web: <https://www.mujrozhlaz.cz/air/podari-se-zastavit-globalni-oteplivani-pariz-se-chysta-na-summit-ktery-rozhodne-o-zmene-klimatu>

adresa obrázku:

<https://www.mujrozhlaz.cz/sites/default/files/styles/detail/public/rapi/03519743.jpeg?h=735c7f43&itok=1wNOxqWO>

Zdroje použitých obrázků v části „Vzduch, který dýcháme“

Nos

web: [https://fotky-foto.cz/fotobanka/kresleny-nos-dychani-v-aplikaci-word\(4-89907706\)/](https://fotky-foto.cz/fotobanka/kresleny-nos-dychani-v-aplikaci-word(4-89907706)/)

adresa obrázku: https://thumbnails-4.fotky-foto.cz/400/08/99/07/FotkyFoto_cartoon-nose-breathing-in-word_89907706.jpg

Silueta

web: <https://pixabay.com/cs/vectors/mu%c5%besk%c3%bd-mu%c5%be-pan%c3%a1%c4%8dek-symbol-silueta-294095/>

adresa obrázku: https://cdn.pixabay.com/photo/2014/03/24/13/42/male-294095_960_720.png

Strom malovaný

web: <https://pixabay.com/cs/vectors/strom-kmen-listy-v%c4%9btve-p%c5%99%c3%adroda-576847/>

adresa obrázku: https://cdn.pixabay.com/photo/2014/12/22/00/07/tree-576847_960_720.png

Zdroje použitých obrázků v části „Řekni příběh“

Obálka na obrázky dřevěných výrobků: vlastní obrázek

Židle

web: <https://www.maxmax.cz/detska-drevena-jidelni-zidlicka-z-masivu-borovice.html>

adresa obrázku: https://www.maxmax.cz/images/thumbnails/610/610/detailed/250/detska_jidelni_zidlicka_vh7z-2p.jpg

Kostky

web: <https://www.stoklasa.cz/drevena-kostka-polotovar-k-dotvoreni-4x4-cm-x142913>

adresa obrázku: https://cdn.stoklasa.cz/i/product/740_auto/750897_48358_1.jpg

Vařečka

web: <https://www.pilina.cz/varecky/varecka-ovalna-30-cm/>

adresa obrázku: https://cdn.myshoptet.com/usr/www.pilina.cz/user/shop/detail/81_varecka-ovalna-35-cm.png?59917f05

Kolo

web: <https://www.eshop-drewmax.cz/Drewmax-GD333-Drevene-ozdobne-kolo-pr-50-cm-d598.htm>

adresa obrázku: https://www.eshop-drewmax.cz/fotky42099/fotos/_vyr_598Drevene_ozdobne_kolo_GD333.jpg

Skříň

web: https://www.idea-nabytek.cz/skrin-2dverova-corona-vosk-162820?gclid=CjwKCAiA9aKQBhBREiwAyGP5lWYyYktfQSkXjpGsm7_4N0o_AIK_2wJpPgfpfvkd0kjOr6bBng-niCRoCYZkQAvD_BwE

adresa obrázku: <https://www.idea-nabytek.cz/photo/162820-skrin-2dverova-corona-vosk-162820-hlavni>

Flétna

web: <https://www.modroocko.cz/hracka/hudba-fletna-drevena-32cm-prirodni-classico-woody/>

adresa obrázku: <https://www.modroocko.cz/gallery/products/detail/10141.jpg>

Krmítko

web: https://www.cistedrevo.cz/dreveny-domecek-pro-ptaky?gclid=CjwKCAiA9aKQBhBREiwAyGP5lZlIttj4-5712z4aKlvuGKnszFBWWTDB-eUvOSHjxNTY70rx_I2FSxoCJ2AQAvD_BwE

adresa obrázku: https://www.cistedrevo.cz/image/cache/data/ZN10/ZN10_1-462x388.jpg

Košík

web: <https://www.kosikarna.cz/Prouteny-kosik-ovalny-velky-d41.htm>

adresa obrázku: https://www.kosikarna.cz/fotky72027/fotos/_vyr_41Prouteny-kosik-ovalny-velky.jpg

Svítek papíru

web: <https://fr.dreamstime.com/photo-stock-rouleau-parchemin-blanc-image56081729>

adresa obrázku: <https://thumbs.dreamstime.com/z/rouleau-de-parchemin-sur-le-blanc-56081729.jpg>

Trakař

web: <https://www.lidovyobchudek.cz/Trakar-dreveny-typ-60-prirodni-d112.htm>

adresa obrázku: https://www.lidovyobchudek.cz/fotky52770/fotos/_vyr_112_Trakar-60.jpg

Kolíček

web: <https://www.kuchynskepotreby.cz/kolicky-na-pradlo-drevo-36-ks/>

adresa obrázku: <https://www.kuchynskepotreby.cz/gallery/products/middle/5651.jpg>

Vědro

web: <https://www.soudkovo.cz/Dubove-8L-drevene-vedro-d122.htm?tab=description>

adresa obrázku: https://www.soudkovo.cz/fotky66283/fotos/_vyr_1228L-44-99e-DUBOVE-BOROVICOVE-34-99E.jpg

Figurka

web: <https://www.juniorpapir.cz/smpl-manekyn-drevena-figurka-muz-8-20-cm-p67282957/>

adresa obrázku: <https://cdn.juniorpapir.cz/images/0/e73376d4ac77f921/1/smpl-manekyn-drevena-figurka-muz-8-20-cm.jpg>

Housle

web: <https://www.strunalschonbach.cz/housle-cremona>

adresa obrázku: https://img.strunalschonbach.cz/images/Housle%20Cremona%20337W/337W_44_A.jpg?tid=18

Kolébka

web: <https://www.odkarla.cz/drevena-kolebka-s-matraci>

adresa obrázku: https://obrazky.odkarla.cz/ec/1c/drevena-kolebka-s-matraci/1080x1080/drevena-kolebka-s-matraci_1.jpg

Auto

web: <https://www.dufek-grafika.cz/Drevene-auticko-Trabant-d62.htm>

adresa obrázku: https://www.dufek-grafika.cz/fotky44544/fotos/_vyr_62_auto_trabant_m.jpg

Koště

web: <https://www.drevoaprouti.cz/zbozi/brezove-koste-s-drevenou-nasadou/>

adresa obrázku: https://cdn.myshoptet.com/usr/www.drevoaprouti.cz/user/shop/big/855-1_fb3bec0-7aaa-4e38-9b94-73bbe30719a5-lrg.jpg?5cf2414d

Tužka

web: <https://www.dgtip.cz/kratka-prirodni-drevena-tuzka-orezana>

adresa obrázku: <https://www.dgtip.cz/Media/Default/Thumbs/1226/1226137-1073773-600.jpg>

Příloha 7
LAPBOOK MOTÝLI

Na co myslet při přípravě na tvoření lapbooku MOTÝLI

Tento lapbook je připraven pro tvoření s dětmi ve věku 5-6 let a není určen pro frontální způsob práce. Ať už by tvorba lapbooku probíhala v heterogenní či homogenní třídě mateřské školy, předpokládá se práce ve skupinách o 5-7 dětech. V tomto počtu je pedagog schopen se dětem individuálně věnovat a při tvorbě je vést. V mnohých případech je potřebné si papíry při přehýbání vzájemně podržet a v takových chvílích je přínosné, když pedagog ukáže s některým dítětem, co s danou částí lapbooku dělat, a poté nechá ostatní pracovat ve dvojicích, v nichž si budou děti vzájemně pomáhat.

Některé listy v lapbooku jsou připraveny jako omalovánka, kterou děti mohou vybarvovat ve chvílích, kdy pedagog pracuje na nových či složitějších částech lapbooku s některým dítětem nebo v případě homogenní třídy s jinou skupinou. Omalovánkové listy tohoto lapbooku byly s dětmi nejprve v některých místech vybarveny voskovkami a přetřeny vodovými barvami, tato technika je náročnější než vybarvování pastelkami, ale u dětí se těšila větší oblibě. Je na pedagogovi, jakou variantu si zvolí.

V textu najdete i návrhy aktivit a doprovodných činností uskutečnitelných ve třídě mateřské školy, které může vyzkoušet celý kolektiv společně, můžete je využít pro stanoviště, na nichž se děti budou střídát, nebo mohou sloužit jako nabídka pro jednotlivce či skupiny.

Lapbook MOTÝLI má několik částí, pro jeho funkčnost však nemusí být použity všechny nabídnuté díly. Poté, co sestavíte hlavní část lapbooku z omalovánkových listů, můžete do vzniklého prostoru na libovolné místo vlepovat další skládačky.

V ideální případě si pedagog vybere části, které s dětmi bude chtít realizovat a z nich si sestaví svůj lapbook, může také přidat vlastní skládačky. Jeho tvorba poskytne pedagogovi šanci vše si osobně vyzkoušet, a posoudit dle znalosti jednotlivých dětí, zda by nějaká část mohla dělat problémy. Hotový lapbook pedagogovi poslouží k představení této pomůcky dětem a pro úvodní motivaci.

K tvoření lapbooku je nezbytné připravit si čtvrtku A4, voskovky, vodové barvy (nebo můžete zvolit jen pastelky či jiné oblíbené barvy), nůžky, lepidla a samolepící suché zipy (kolečka). Další pomůckou se může stát pravítko – některým dětem je pro ohýbání papíru nápomocné, jiným dětem může být při přehýbání papíru na obtíž.

LAPBOOK MOTÝLI

Informace o motýlech, na které bychom si před tvořením lapbooku měli vzpomenout

(Informace v textu jsou čerpány z knihy Motýli – Gerstmeier, 2013. Text je určený nejen pro zorientování pedagogů v tématu, ale může být použit i při práci s dětmi.)

Motýli patří mezi hmyz, mají tedy tělo složené z hlavy nesoucí oči, sosák a tykadla, z hrudi nesoucí 3 páry nohou a 2 páry křídel, poslední částí je zadeček. Křídla mají motýli pokryta velkým množstvím šupinek. Vrchní zbarvení křídel je často pestrobarevné a slouží jako signál pro hledání partnera, ale také jako odstrašující prostředek, který má ostatní živočichy odradit. Spodní strana křídel mívá nenápadné zbarvení působící jako krycí, a tak je motýl, když sedává na stromech se zavřenými křídly, takřka neviditelný.

Motýli se živí především nektarem z květů, proto se stejně jako včely řadí k významným opylovačům, dalším zdrojem potravy bývají šťávy z kvasícího ovoce. Potravu přijímají sosákem, který je stočený a napřimuje se jen při sání.

Motýli někdy musí hledat své partnery kilometry daleko. K tomu, aby se našli, jim kromě zbarvení pomáhají i samičkou vyměšované aromatické látky (feromony), které samečka nalákají i z velké dálky. Samičky pak kladou vajíčka na rostliny, jimiž se housenky po vylíhnutí budou živit. Z obalu vajíčka se mladá housenka prokouše ven, poté se začíná krmit a silnými kusadly ohryzává rostliny. Housenka se čtyřikrát či pětkrát svlékne, než se zakuklí. Housenky také mívají pestré zbarvení, které jim má pomoci při maskování a obraně. Když housenka doroste, tak se zakuklí a během tohoto klidového období dochází k přeměně housenky v motýla. Čerstvě vylíhlý motýl má křídla pokroucená a zatím neroztažená. Křídla se postupně narovnávají, schnou a tvrdnou, teprve poté může motýl vzlétnout.

Motýli žijí většinou jen několik dnů či týdnů, poté jsou jejich křídla opotřebovaná, až na babočku nejsou naši motýli schopni přežít zimu, většinou přezimují vajíčka, housenky či kukly.

Motýli jsou často loveni rejsky, žábami, mravenci a hlavně ptáky, a to ve stadiu vajíček, housenek, kukel i dospělců.

Motýlů během posledních let rapidně ubývá vlivem lidské činnosti zapříčiňující špatnou kvalitu prostředí a také monotónnost krajiny, to motýlům nesvědčí. Při tom jsou motýli důležitými opylovači a své nenahraditelné místo mají i v potravním řetězci. Ale můžeme jim i dalšímu hmyzu jednoduchým způsobem pomoci – stačí, když v trávnicích necháme nesekaná místa, která umožní rostlinám vykvést a nabídnout motýlům i housenkám potravu a útočiště.

Určit druh motýla bývá kvůli jejich rychlému letu obtížné. Nejlepším časem pro pozorování motýlů je ráno či brzy dopoledne, tedy v době, kdy ještě motýlí těla nejsou prohřátá sluníčkem a pohybují se pomaleji a na jednom místě spočívají déle.

Informace o motýlech, kteří jsou zobrazeni v lapbooku

(Zdroje informací a obrázků jsou uvedeny na konci přílohy.)

Babočka paví oko

Babočka je doma na loukách, zahradách i v lesích. Samičky kladou shluky vajíček na živnou rostlinu, nejčastěji kopřivu. Po vylíhnutí housenky (černé barvy s bílými fličky a černými trny) žijí pospolu na živné rostlině často jsou kolem nich k vidění bílá vlákénka. Rostlinu opouštějí, až když jsou dorostlé, pak si hledají úkryt u kamenů, zdí, kde se zakuklí. Přezimují jako dospělci v jeskynních, na půdách i ve sklepích.

Bělásek zelný

Tento druh motýla je u nás asi nejčastěji k vidění, neboť se dobře přizpůsobil životu v obhospodařované krajině. Samičky často kladou vejčká na zelí či lichořeřišnici, které housenky (zelené barvy s černými tečkami a dvěma žlutými podélnými pruhy) požírají.

Dlouhozobka svízelová

Je jako jediný z uvedených druhů nočním motýlem, ale aktivní je ve dne. Svým zjevem i rychlým pohybem křídel připomíná kolibříky (nejdrobnější druh ptáků žijících na amerických kontinentech). Při sání si neseďá na květ, křídly kmitá tak rychle, až vytváří zdání jakoby „stála ve vzduchu“. Samička klade vejčká na svízel, jehož listy se housenky (hladké, zelené barvy a se žlutými pruhy) živí. V naší zemi nepřezimuje, na podzim u nás narození jedinci odlétají na jih a následující rok se vrací.

Modrásek černolemý

I tento druh byl u nás v minulosti hojný, pro život potřebuje teplé oblasti s písčiny a vřesovišti. V teplých oblastech stihne samička klást vejčká dvakrát za léto. Klade je do obnažené země v blízkosti živných rostlin housenek zelené barvy, kterými jsou například štírovník růžkatý nebo čičorka pestrá. O housenky modrásků se starají mravenci – přes den je vynášejí z podzemních komůrek ven a na noc zase dovnitř, housenky jim za to vylučují sladkou šťávu, kterou mravenci požívají. Housenka přezimuje zakuklením v podzemní komůrce.

Otakárek fenyklový

Zdržuje se v okolí luk a zahrad. Živnými rostlinami jsou především miříkovité rostliny, jako je mrkev, kopr nebo právě fenykl, po kterém má jméno. Když jsou housenky malé, maskují se zbarvením napodobujícím ptačí trus, později jsou pestře zbarvené, čímž ostatním říkají „nejsem k jídlu“. Přezimují u nás jako kukly zavěšené na rostlinách.

Žlutásek čilimníkový

Tento druh motýla k nám migruje z teplejších oblastí a jeho housenky zelené barvy nejsou schopné v Česku přezimovat. V letních měsících však i u nás samičky tohoto motýla kladou vejčká na vojtěšku, jetel či štírovník, má rád slunná místa, kamenité stráně s živnými rostlinami.

Informace o rostlinách, které jsou zobrazeny v lapbooku

(Zdroje informací a obrázků jsou uvedeny na konci přílohy.)

Jsme obklopeni řadou krásně kvetoucích bylin, které nejen motýlům poskytují potravu v podobě nektaru, ale listy některých rostlin bývají životně důležité také pro housenky. Děti tedy mohou kromě názvů rostlin poznávat i to, že každá rostlina má své místo ve světě, je důležitá pro život ostatních rostlin, hub, živočichů a mnohdy si jich naši předci vážili pro jejich léčivé účinky, ke kterým se dnes vracíme. Lidem, kteří se o léčivé byliny zajímají a vyrábějí z nich čajové směsi či masti, říkáme bylinkáři.

Kopretina bílá

Je oblíbeným cílem motýlů, včel a dalšího hmyzu. Má léčivé účinky, kopretinový čaj zklidňuje kašel, astma i nervozitu, oleje a masti z ní hojí rány a modřiny. Při lidové hře s kopretinou otrháváme okvětní lístky, ty prozradí, zda nám někdo opětuje lásku, používáme říkanku „K zemi bílý lístek padá, má mě, nebo nemá ráda?“.

Chrpa luční

Tato krásně kvetoucí rostlina je taktéž motýly vyhledávaným květem. Tvoří se v něm totiž hodně nektaru, který milují také včely. I lidé si tento květ oblíbili pro jeho krásu a často, proto můžeme chrpu luční najít i v zahradách.

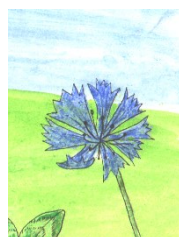
Jetel luční

Tento jetel je také na loukách často k vidění, kromě toho, že poskytuje pastvu hmyzu, i lidé z něho mohou mít užitek. Čaj z jeho květů nám může pomoci posílit organismus, čistit krev a pomoci při kašli. Jeho čerstvé květy nám také mohou pomoci s hmyzím bodnutím. Dříve lidé jeho sušené květy mleli na moučku, z níž pekli chléb.

Chrpa modrák

Tato chrpa je ohroženou rostlinou, neboť její výskyt velice snížily přípravky proti plevelům stříkané na polích. Její květy se také využívají pro léčivé účinky – čaj z nich pomáhá zlepšovat trávení, čistí krev, nálev pomáhá léčit záněty očních spojivek.

Smetánka lékařská

O tom že je smetánka, lidově pampeliška, bohatá na nektar i pyl, svědčí i to, že z ní lidé vyrábějí výborný sirup (přezdívaný pampeliškový med). Kromě četných léčivých účinků, je pampeliška zdrojem mnoha dětských her - od pletení věnečků, tvorbu potrubí a trumpet ze stvolů po odfoukávání chmýří.

Heřmánek pravý

Je jednou z nejznámějších léčivých rostlin – čaj z jeho květů pomáhá na bolesti břicha, nespavost, rýmu, horečku a mnoho dalšího. Lze ho snadno zaměnit za rmen rolní, který ale na rozdíl od heřmánku nemá duté květní lůžko.

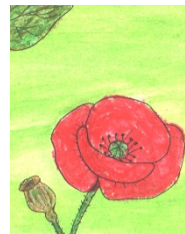
Lopuch plstnatý

Kromě toho, že poskytuje motýlům pastvu, i tento druh rostliny oplývá léčivými účinky. Má silnou schopnost čistit krev, takže lidskému tělu pomáhá s kožními problémy. Ze semínek lopuchu také již v dřívějších dobách lidé vyráběli přípravky na vlasy, aby pomohli jejich růst a zbavili se lupů. Navíc odkvetlé hlavičky lopuchu, kterým se přezdívá bodláky, jsou plné háčků, takže bývají oblíbenou „palebnou municí“ pro děti.

Vlčí mák

Tento druh krásné a křehké rostliny je pastvou nejen pro motýly, ale také pro lidské oči, neboť se díky nim často začervenejí celá pole. Kromě toho, že si z nich děti rády vyrábějí makové panenky, okvětní plátky v čajové směsi pomáhají s usínáním, uklidněním a také proti dětskému kašli.

Doporučené tituly k tématu motýli:

BONE, Emily, 2020. *Brouci a motýli – Kuk pod okénko*. Praha: Svojtka & Co. ISBN: 978-80-256-2666-5.

Brouci, 2018. Přeložil Petr KOTOUŠ. Praha: Svojtka & Co. Malý průzkumník. ISBN 9788025622582.

EICHHOLF-RIEHM, Helgard, 2005. *Motýli*. Vyd. 3. Ilustroval Fritz WENDLER. V Praze: Knižní klub. Průvodce přírodou (Knižní klub). ISBN 8024213664.

GERSTMEIER, Roland, 2013. *Motýli*. Plzeň: Ševčík. Průvodce přírodou (Ševčík). ISBN 9788072912285.

CHOUX, Nathalie, 2018. *Dobrý den, motýlku!: mé první obrázkové příběhy*. Přeložil Josef VYSKOČIL. Praha: Svojtka & Co. Minipédie. ISBN 9788025624005.

JONES, Grace, 2017. *Z larvy včela: Z kukly motýl*. Přeložil Vlasta BENEŠOVÁ. Praha: Svojtka & Co. Životní cyklus. ISBN 9788025621929.

KUHN, Birgit, 2012. *Motýli*. Brno: Edika. Přírodě na stopě (Edika). ISBN 9788026600879.

OLFERS, Sibylle von, 2017. *Motýli království*. Přeložil Radana STUDENOVSKÁ, přeložil Tomáš VONDROVIC. Praha: Malvern. Adam a Eva. ISBN 9788075300669.

PIRODDI, Chiara, 2019. *Zrození motýla*. Ilustroval Agnese BARUZZI, přeložil Petr JANSÁ. Praha: Dobrovský. Knihy Omega. ISBN 9788075855381.

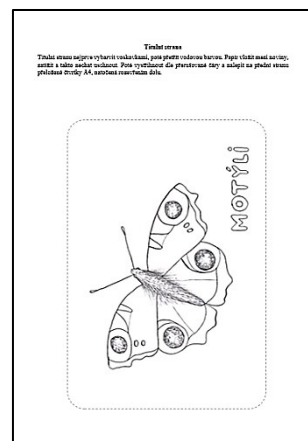
ZAHRADNÍK, Jiří, 2009. *Naši motýli*. Ilustroval František SEVERA, ilustroval Michal KOPECKÝ. Praha: Albatros. Oko (Albatros). ISBN 9788000024219.

ZVERKOVA, Yulia, 2019. *Motýli: odkud se berou?*. Přeložil Renata Kristina JEHLÍČKOVÁ. V Brně: CPRESS. ISBN 9788026425465.

Přehled jednotlivých částí lapbooku s metodickými poznámkami

1. Titulní strana

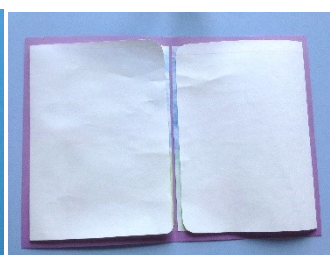
Před vybarvováním titulní strany připravíme asi deset fotografií různých motýlů, mezi nimiž bude i babočka paví oko, která je na titulní straně nakreslená. Děti budou mít za úkol ji mezi ostatními motýly rozlišit. Poté, co přiřadí správný obrázek, snaží se babočku dle něj vybarvit voskovkami, těmi vybarví i nápis MOTÝLI. Poté kolem motýla štětci nanesou hodně zředěnou vodou barvu, zda pro pozadí zvolí nebeskou modř, luční zeleň, nebo budou kombinovat, je na nich. Poté je nutné list vložit mezi noviny, zatížit a nechat uschnout. Následně děti obrázek vystříhnou dle přerušované čáry a nalepí na přední stranu přeložené čtvrtky formátu A4.

Práci na titulním listu může předcházet pohybová aktivita, při níž se děti seznámí s částmi těla motýla. Pedagog aktivitu uvede tak, že dá dětem hádanku – budou hádat živočicha, podle toho, jak o něm učitel bude vyprávět a doprovodnými pohyby části ztvárňovat, děti pohyby opakují. Pedagog vypráví: „Jsem živočich, mám úzké tělíčko a na něm jednu, druhou, ... a ještě šestou nohu. Také mám hlavičku, na ní oči, dvě dlouhá tykadla a sosák. Na tělíčku mám kromě nohou ještě jedno, druhé, třetí a čtvrté křídlo. A nejsou jen průhledná, jsou krásně barevná a když létám z větvě na květ, je na mne krásná podívaná. Co jsem?“ Děti i v průběhu aktivity hádají, co by to mohlo být, pedagog však neprozrazuje, jen reaguje například: „Myslíš? Uvidíme, poslouchejte další náповědu...“. Poté děti ztvárňují let motýla.

2. Louka

Pedagog si připraví fotografie bylin zobrazených v lapbooku a děti budou mít za úkol přiřadit je k nakresleným obrázkům části Louka. Rostliny pedagog s dětmi během toho pojmenuje, poté je dle fotografií budou voskovkami vybarvovat. V dalším kroku děti dají listy k sobě (pedagog je může zespondu slepit na dvou bodech lepící páskou) a dolní polovinu archů přetrou hodně naředěnou zelenou vodovou barvou, horní pak modrou. Listy opět vložíme mezi noviny a zatížené necháme schnout. Poté děti listy vystříhnou, přeloží na polovinu a vlepí do otevřené čtvrtky s titulní stranou tak, že lepidlem potrou jen spodní část s jetelem i chrpou modrou a smetánkou i heřmánkem (jako je tomu na fotografii). Nepřilepená část archů louka nám v lapbooku vytvoří místo na další skládačky.

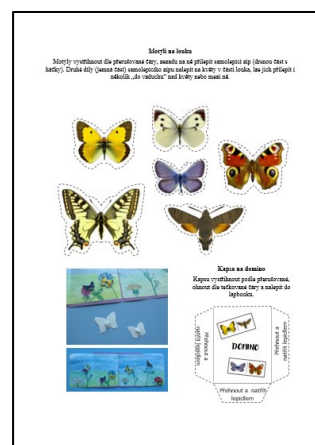

Před tvořením části Louka si lze s dětmi zahrát hru na motýly a květiny. Do prostoru rozmístíme tolik květů vystřižených z papíru, kolik je dětí (použit lze i pěnové podložky či jiné předměty). Pedagog děti začaruje na motýly, kteří na hudbu z přehrávače létají mezi květy. Při zastavení hudby mají za úkol stoupnout si na nejbližší květinu a zůstat tam, dokud hudba nezačne opět hrát. Během pauzy se pedagog vyptává, jaký druh motýla děti představují a na jakou rostlinu se posadily. Po několika pauzách může pedagog květiny po jedné či dvou odebírat, děti si pak musí na nějaké květině najít místo společně s dalším motýlem.

Po dokončení části louka můžeme uvedenou aktivitu opakovat a během pauz, kdy děti uvádějí názvy bylin, může pedagog děti seznamovat s některými zajímavostmi o daných rostlinách. Například: „Říkáš pampeliška? Hmm, čili smetánka lékařská, ano, nedivím se, že ses posadil zrovna na ni, modrásku. I lidé ji rádi používají například k výrobě pampeliškového sirupu, který je výborný třeba do čaje...“.

3. Motýli na louku

Tato část navazuje na předchozí úsek – Louku, do níž motýly budeme umisťovat. S dětmi si během vystřihování motýly pojmenujeme. Následuje práce se samolepicími zipy – dle návodu hrubou část zipu nalepíme na motýly. Protěžších (jemných) dílů zipu nalepíme do louky více, na každou bylinu jeden a několik dalších ještě do vzduchu nad i mezi byliny – to poskytne dětem prostor k tomu, aby mohly motýly různě umisťovat, třeba i dle pokynů pedagoga (například: „Dej běláška na vlčí mák. Umísti otakárka do prostoru nad bylinkami tak aby byl mezi chrpou luční a jetelem lučním. Přilep motýly tak, aby jen dva z nich letěli ve vzduchu a zbytek byl na květinách...“)

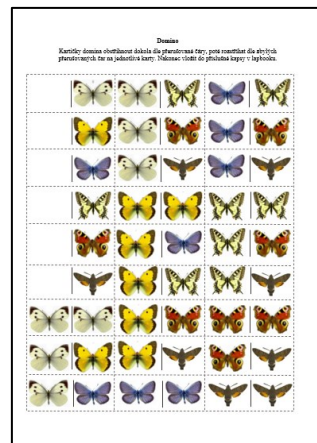
K této části můžeme pro děti připravit aktivitu na poznávání vybraných druhů motýlů. Na stěny třídy rozmístíme obrázky motýlů na bílém pozadí zvětšené tak, aby byly z dálky dobře viditelné. Poté ke každému druhu motýla vytiskneme deset různých fotografií s odlišným pozadím a focené z různého úhlu. Tyto obrázky poté rozmístíme po třídě (poprvé na viditelná místa, při opakování aktivity lze obrázky schovávat) a děti hledají, pod který obrázek patří. Po dokončení probíhá společná kontrola, zda je u každého motýla tolik obrázků, kolik prstů má dítě na ruce, a zda jsou přiřazeny správně. Podobně můžeme později stejnou aktivitu využít s obrázky housenek těchto motýlů.

4. Domino

Na předchozí stránce naleznete kapsu na domino, kterou děti vystříhnou, zohýbají dle návodu a nelepí do lapbooku. Poté obstříhnou karty domina dle červené přerušované čáry a dle šedých následně rozstříhají a vloží do kapsy v lapbooku.

Domino lze hrát více způsoby, například si (alespoň dva) hráči rozdělí mezi sebou všechny karty, mají je na hromádce obrázkem dolů, poté střídavě vždy horní kartu sejmou a prohlédnou, zda ji mohou připojit k jednomu z konců domina. Pokud ne, kartu si nechávají odkrytou vedle své hromádky a mohou ji kdykoli použít později.

Další variantou je, že všechny karty rozprostřeme na podložku obrázkem dolů a hráči si je střídavě vytahují, pokud se jim karta nehodí, nechají si ji u sebe a použijí později.

S kartami také lze hrát s jednotlivcem – vyhledej kartu, na které je bělásek a žlutásek, jen babočka, otakárek a žlutásek, na které je vpravo modrásek, na niž je vlevo dlouhozobka a podobně. Když mají již děti aktivitu zažitou, lze hrát ve dvojicích – kdo najde dřívě.

5. Životní cyklus motýla

Dle přerušovaných čar se vystříhne černobílý otakárek, toho děti vybarví tak, aby barvy odpovídaly těm na obrázku v lapbooku. Dále se vystříhne dle přerušovaných čar a ohne dle tečkovaných část s kresleným životním cyklem motýla. Prostřední část se potře lepidlem a přilepí do lapbooku. Na zadní stranu ohybu s vajíčkem a krmicí se housenkou přilepíme vybarveného otakárka, čímž vytvoříme úvodní stranu skládačky.

Této skládačce může předcházet pohybové ztvárnění, při němž pedagog vypráví o jednotlivých fázích vývoje motýla a děti se k němu připojují.

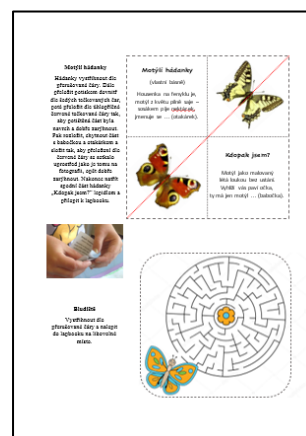
Později lze zařadit aktivitu při níž se děti posadí v prostoru, pedagog rozdává každému jednu kartičku – připravené má sady karet po 4 (či 5), každá sada má jinou barvu. Na první kartě je nakreslené motýlí vajíčko, na druhé housenka, na třetí kukla, na čtvrté motýl (popřípadě i na páté je motýl, aby vyšly karty na počet dětí s tím, že pátá karta bude představovat rodiče, ta čtvrtá potomka). Poté mají za úkol najít ostatní děti se stejně barevnou kartou, svou kartu zatím mohou ostatním ukazovat. Když naleznou všechny členy skupiny, stoupnou si do kruhu tak, jak vývoj motýla probíhá. Po několika opakováních lze aktivitu obměnit, ztížit ji tím, že děti své karty nesmí ukazovat ostatním, drží ji skrytě, nebo ji mají v kapse a s ostatními o ní mohou jen mluvit.

Další (již náročnější, jen pro starší děti) obměnou této hry je, že děti rozdělíme do skupin po 4 (či 5), stojí v kruhu, každý ve skupině dostane jednu kartu – děti si ji prohlédnou, nikomu ji neukazují a schovají si ji. Dále mají děti za úkol bez mluvení, pouze za dopomoci pantomimy sdělit, co představují a v kruhu se uspořádat tak, aby to odpovídalo životnímu cyklu motýla.

6. Hádanky

Dle přerušované čáry vystříhneme a dále postupujeme dle návodu uvedeného u hádanek. Zadní stranu hádanky „Kdopak jsem“ potřepe lepidlem a přilepíme do lapbooku.

Poté, co hádanky s dětmi přečteme, povzbuzujeme je v tvoření vlastních hádanek, nebo hrajeme hru „Myslím si – hádej“, kdy dítě popisuje barvy motýla, na kterého myslí, ostatní hádají (nebo obráceně, kdy se děti na určitou barvu vyptávají, dle odpovědi hádají).

7. Bludiště

Dle přerušované čáry bludiště vystříhneme a vlepíme do lapbooku.

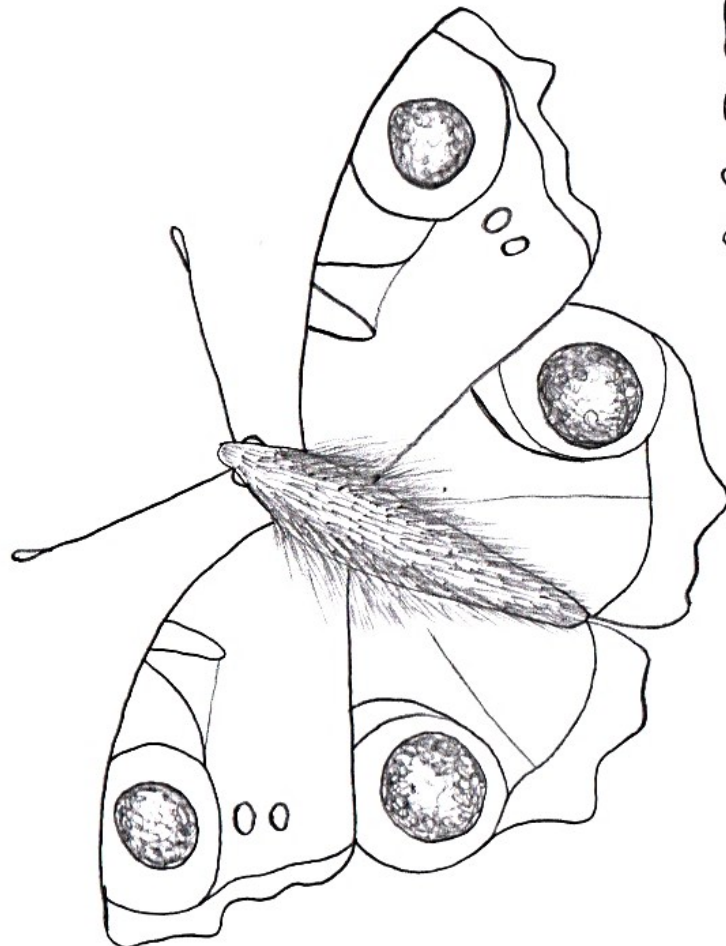
Děti k hledání cesty nepoužívají tužku, aby ji mohly samy hledat opakovaně, případně společně s mladšími kamarády.

Části bludiště může předcházet aktivita, kdy děti budou mít za úkol hledat pro motýla takovou cestu, jakou ještě nikdo předtím nešel. Děti dostanou za úkol postavit z libovolné stavebnice či kostek nějaké „motýlí království“. Na opačnou stranu prostoru postaví děti nějakou „bránu“. V prostoru mezi stavbami rozmístíme zvětšené obrázky nebo fotografie květin použitých v lapbooku v části Louka. Poté se děti shromáždí u brány, vytvoří dvojice (či trojice) a každá má nějakého motýla (například půjčeného od kamarádů z lapbooku, nebo vystřiženou omalovánku, kterou samy vybarvovaly). Jedna dvojice za druhou prolétají mezi květinami tak, jak ještě nikdo před nimi nešel.

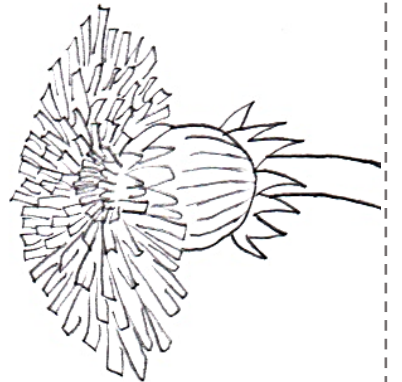
Další možností je stavění bludišť ze stavebnice dle plánu (nebo fotografie, kterou pedagog vytvořil). Postupně děti mohou zkoušet tvořit i vlastní bludiště buď opět ze stavebnice nebo z modelíny, kterou bude lepit na podložku.

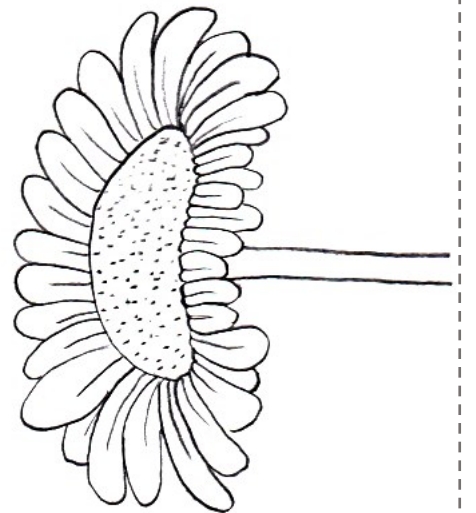
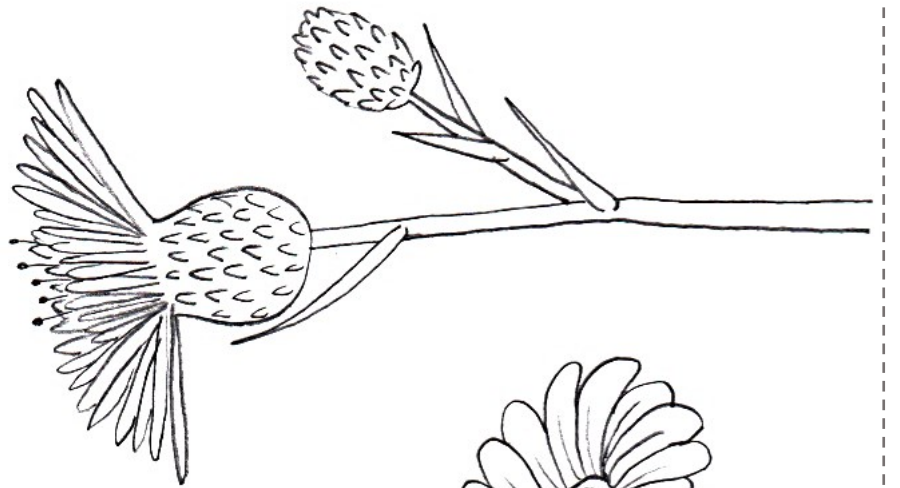
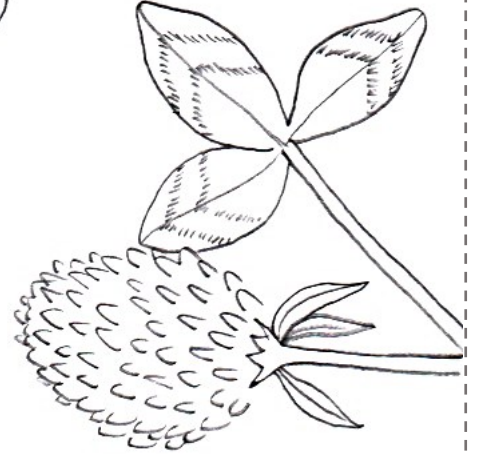
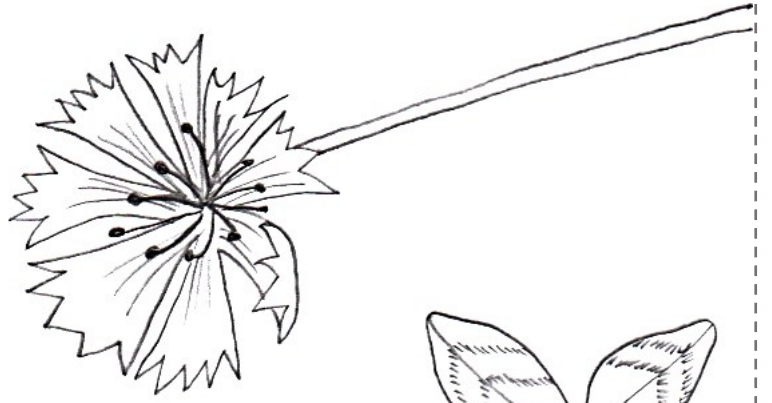
Titulní strana

Titulní stranu nejprve vybarvit voskovkami, poté přetřít vodovou barvou. Papír vložit mezi noviny, zatížit a takto nechat uschnout. Poté vystříhnout dle přerušované čáry a nalepit na přední stranu přeložené čtvrtky A4, natočená rozevřením dolu.

MOTÝLI

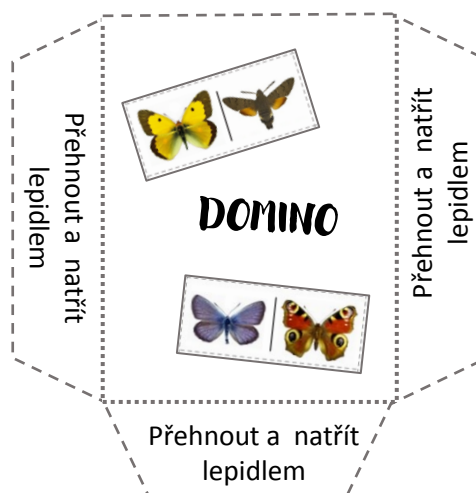
Motýli na louku

Motýly vystříhnout dle přerušované čáry, zezadu na ně přilepit samolepící zip (drsnou část s háčky). Druhé díly (jemná část) samolepícího zipu nalepit na květy v části louka, lze jich přilepit i několik „do vzduchu“ nad květy nebo mezi ně.

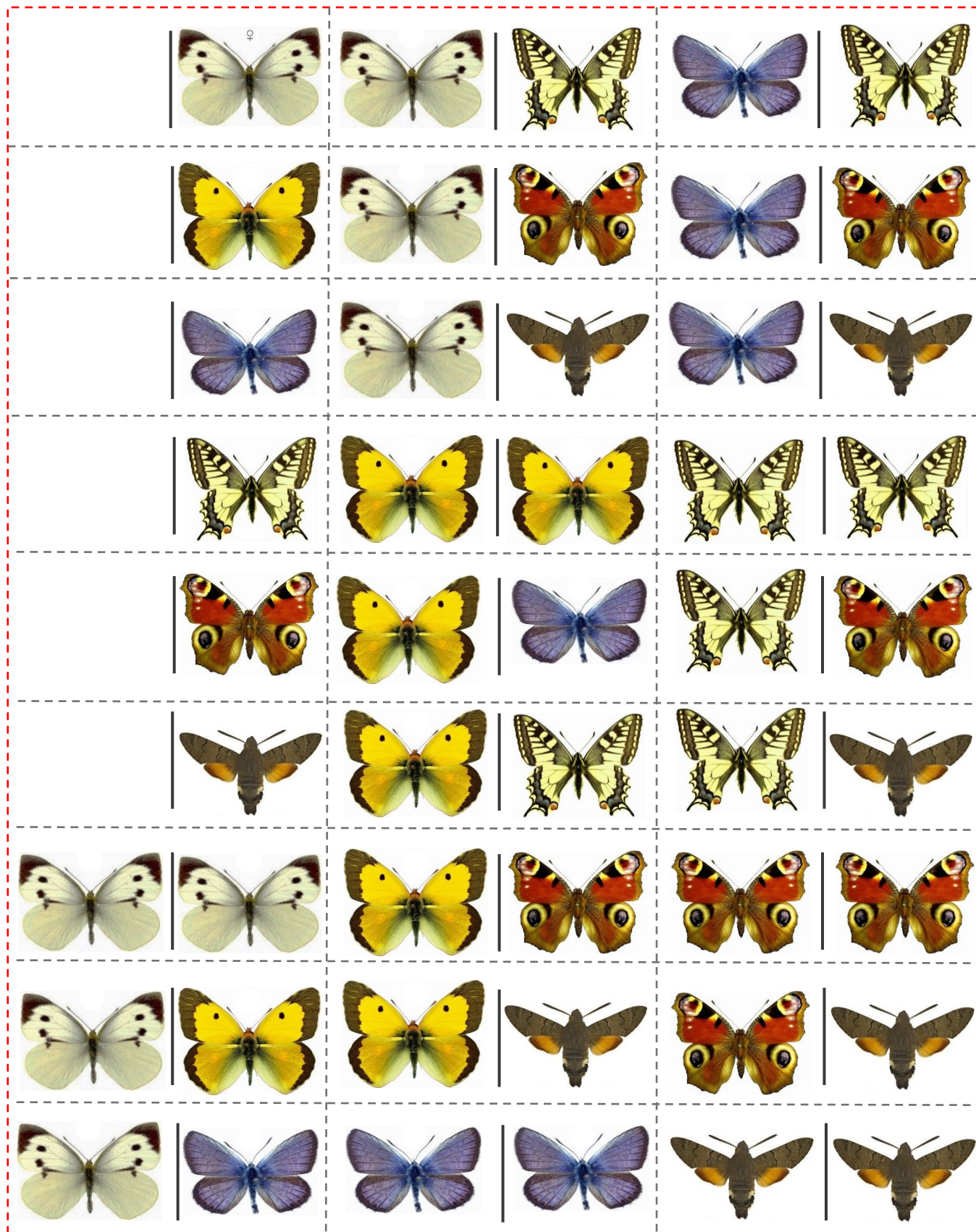
Kapsa na domino

Kapsu vystříhnout podle přerušované, ohnout dle tečkované čáry a nalepit do lapbooku.

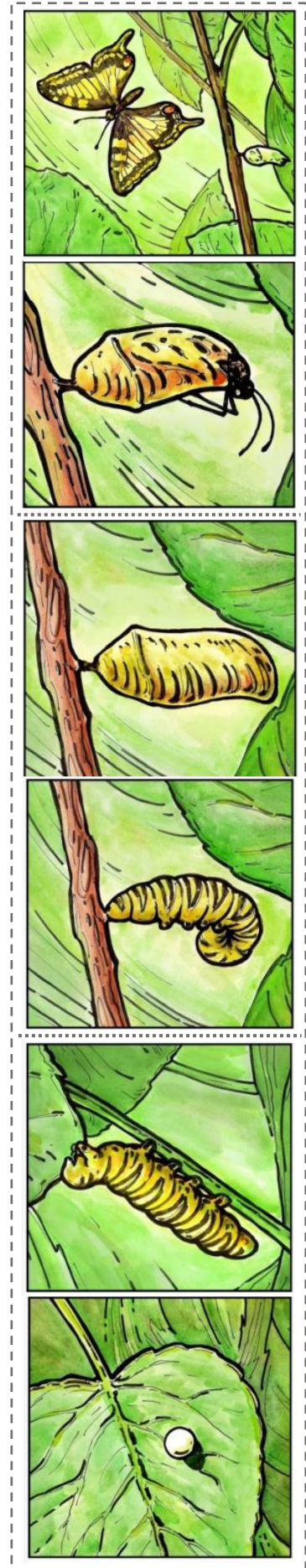
Domino

Kartičky domina obstříhnout dokola dle červené přerušované čáry, poté rozstříhat dle šedých přerušovaných čar na jednotlivé karty. Nakonec vložit do příslušné kapsy v lapbooku.

Životní cyklus motýla

Nejprve vystříhnout obrázkový cyklus dle přerušovaných a ohnout dle tečkovaných čar tak, aby třetí a čtvrtý obrázek tvořily prostředek, ke kterému se ohne pátý s šestým a přes ně první s druhým, tak jak je to na fotografii. Poté natřít lepidlem spodek prostřední části a vlepit na libovolné místo do lapbooku. Dále dle fotografie otakárka fenýklového vybarvit motýla, vystříhnout ho dle přerušované čáry a nalepit na vršek skládačky.

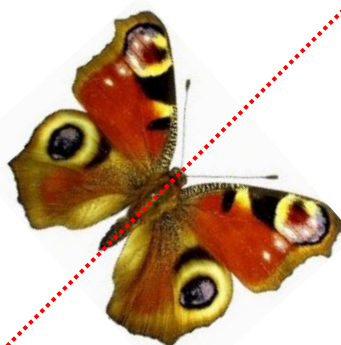
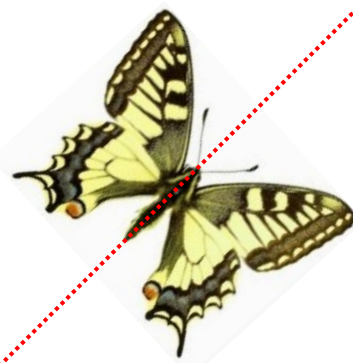
Motýlí hádanky

Hádanky vystříhnout dle přerušované čáry. Dále přeložit potiskem dovnitř dle šedých tečkovaných čar, poté přeložit dle úhlopříčné červené tečkované čáry tak, aby potištěná část byla navrch a dobře zarýhnout. Pak rozložit, chytnout část s babočkou a otakárkem a složit tak, aby přeložení dle červené čáry se setkalo uprostřed jako je tomu na fotografii, opět dobře zarýhnout. Nakonec natřít spodní část hádanky „Kdopak jsem?“ lepidlem a přilepit k lapbooku.

Motýlí hádanky

(vlastní básně)

Housenka na fenyklu je,
motýl z květu pilně saje –
sosákem pije nektárek,
jmenuje se ... (otakárek).

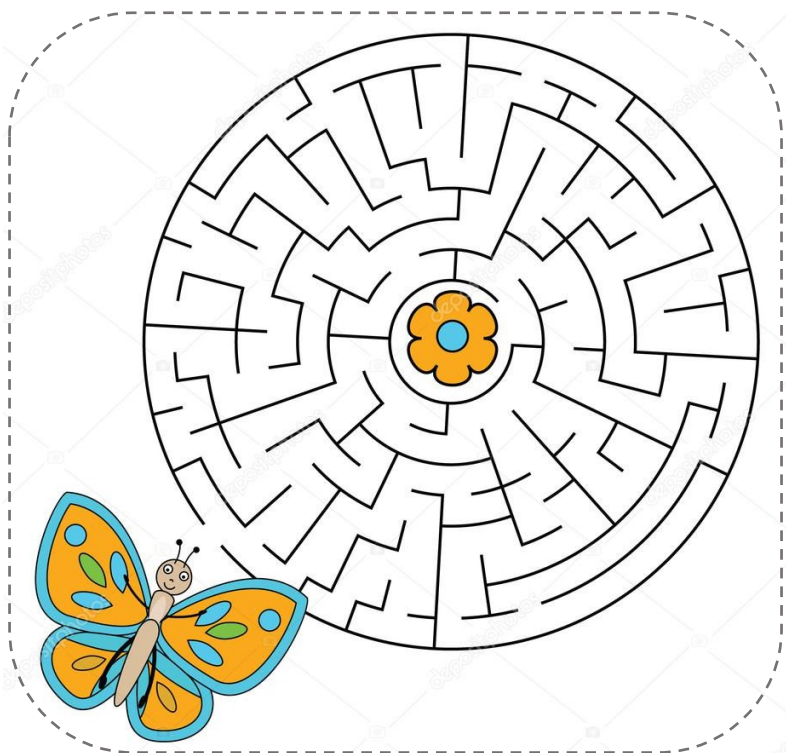
Kdopak jsem?

Motýl jako malovaný
létá loukou bez ustání.
Vyhlíží vás paví očka,
ty má jen motýl ... (babočka).

Bludiště

Vystříhnout dle přerušované čáry a nalepit do lapbooku na libovolné místo.

Zdroje použitých obrázků v lapbooku Motýli

Zdroje informací z části „Informace o motýlech, na které bychom si před tvořením lapbooku měli vzpomenout“

GERSTMEIER, Roland, 2013. Motýli. Plzeň: Ševčík. Průvodce přírodou (Ševčík). ISBN 9788072912285.

Zdroje obrázků a informací z části „Informace o motýlech, kteří jsou zobrazeni v lapbooku“

Bělásek zelný (cit. 27.5.2022), autor Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/belasek-zelny--pieris-brassicae-linnaeus-1758>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/361.jpg>

Babočka paví oko (cit. 27.5.2022), autor Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/babocka-pavi-oko-inachis-io-linnaeus-1758>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/604.jpg>

Dlouhnozobka svízelová (cit. 27.5.2022), autor Didier Descouens

web: <https://www.prirodovedci.cz/zeptejte-se-prirodovedcu/399>

adresa obrázku: <https://www.prirodovedci.cz/storage/images/410x/2148.jpg>

Modrásek černolemý (cit. 27.5.2022), autor Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/modrasek-cernolety-plebejus-argus-linnaeus-1758>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/826.jpg>

Otakárek fenýklový (cit. 27.5.2022), Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/otakarek-fenyklovy-papilio-machaon-linnaeus-1758>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/354.jpg>

Žlutásek čilimníkový (cit. 27.5.2022), autor Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/zlutasek-cilimnikovy--colias-crocea-furcroy-1785>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/390.jpg>

Zdroje obrázků a informací z části „Informace o rostlinách, které jsou zobrazeny v lapbooku“

Obrázky rostlin: vlastní kresba

Kopretin bílá (cit. 28.5.2022)

Informace, web: <https://www.bylinkyprovsechny.cz/byliny-kere-stromy/byliny/2109-kopretina-bila-ucinky-na-zdravi-co-leci-pouziti-uzivani-vyuziti-zajimavosti>

Chřpa luční (cit. 28.5.2022)

Informace, web: <https://www.bylinkyprovsechny.cz/poradna/chrpa-lucni-a-chrpa-polni-ucinky>

Jetel luční (cit. 28.5.2022)

Informace, web: <https://www.bylinkyprovsechny.cz/byliny-kere-stromy/byliny/1436-jetel-lucni-ucinky-vliv-na-zdravi-cloveka-uzivani-pouziti>

Chřpa modrá (cit. 28.5.2022)

Informace, web: <https://www.bylinkyprovsechny.cz/byliny-kere-stromy/byliny/1937-chrpa-ucinky-na-zdravi-co-leci-pouziti-uzivani-vyuziti>

Smetánka lékařská (cit. 28.5.2022)

Informace, web:

<https://www.bylinkyprovsechny.cz/vyhledavani?searchword=smet%C3%A1nka%20l%C3%A9ka%C5%99sk%C3%A1&searchphrase=all>

Heřmánek pravý (cit. 28.5.2022)

Informace, web: <https://www.bylinkyprovsechny.cz/byliny-kere-stromy/byliny/61-hermanek-pravy-ucinky-vliv-na-lidske-zdravi>

Lopuch plstnatý (cit. 28.5.2022)

Informace, web: <https://www.bylinkyprovsechny.cz/byliny-kere-stromy/byliny/112-lopuch-ucinky-na-zdravi-co-leci-pouziti-uzivani-vyuziti>

Vlčí mák (cit. 28.5.2022)

Informace, web: <https://www.bylinkyprovsechny.cz/byliny-kere-stromy/byliny/114-mak-jako-bylinka-ucinky-na-zdravi-co-leci-pouziti-uzivani>

Zdroje obrázků z části „Motýli na louku; Domino; Hádanky“

Bělásek zelný (cit. 27.5.2022), autor Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/belasek-zelny--pieris-brassicae-linnaeus-1758>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/361.jpg>

Babočka paví oko (cit 27.5.2022), autor Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/babocka-pavi-oko-inachis-io-linnaeus-1758>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/604.jpg>

Dlouhozobka svízelová (cit 27.5.2022), autor Didier Descouens

web: <https://www.prirodovedci.cz/zepetejte-se-prirodovedcu/399>

adresa obrázku: <https://www.prirodovedci.cz/storage/images/410x/2148.jpg>

Modrásek černolemý (cit 27.5.2022), autor Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/modrasek-cernoledy-plebejus-argus-linnaeus-1758>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/826.jpg>

Otakárek fenyklový (cit 27.5.2022), Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/otakarek-fenyklovy-papilio-machaon-linnaeus-1758>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/354.jpg>

Žluťásek čilimníkový (cit 27.5.2022), autor Josef Dvořák

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/zlutasek-cilimnikovy--colias-crocea-furcroy-1785>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/390.jpg>

Zdroje obrázků z části „Životní cyklus motýla“

Životní cyklus motýla (Roman Bureš, cit 27.5.2022)

web: <https://montessorijbc.cz/poznavame-svet/>

adresa obrázku: <https://montessori-jbc.cz/wp-content/uploads/2021/04/Mot%C3%BDI-a-jeho-%C5%BEivotn%C3%AD-cyklus.pdf>

Otakárek fenyklový (upraven, cit 27.5.2022)

web: <http://www.lepidoptera.cz/motyli/otakarek-fenyklovy-papilio-machaon-linnaeus-1758>

adresa obrázku: <http://www.lepidoptera.cz/images/354.jpg>

Zdroje obrázků z části „Bludiště“

Bludiště (cit 27.5.2022)

https://it.123rf.com/photo_60203606_giochi-per-bambini-labirinti-aiutare-la-farfalla-attraversare-il-labirinto-scheda-attivita-per-i-bambi.html